

U C H W A L A N R 1 0 2 /XXIX/2002

Rady Gminy Załuski z dnia

24 kwietnia 2002 roku.

Na podstawie art.5 ust.2 i ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (t.jedn. z 1999 r Dz.U.Nr 15.poz.139 z późn.zm.) oraz art. i 6 ust 15 ustawy z dnia 6 marca o samorządzie gminnym (t.jedn.z 2001 r. z Dz.U.Nr 14 po z , i 59 i) a także Uchwały Nr 19/IV/99 Rady Gminy Załuski z dnia 15 lutego 1999 r. celem określenia polityki przestrzennej gminy uchwała' się co następuje ;

&1

- 1 .Uchwala się "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Załuski" zwane dalej "Studium".
- 2.Zakres opracowania i ustaleń "Studium"obejmuje obszar gminy w granicach administracyjnych.
- 3.Część opisowa i graficzna *Studim" stanowią załączniki do niniejszej uchwały.

&2

- 1.Część opisowa "Studium" obejmuje ;
 - 1).Uwarunkowania rozwoju gminy w zakresie :
 - a/.stanu i zasobów środowiska przyrodniczego
 - b/.środowiska kulturowego
 - o/.struktury społeczno-demograficznej
 - d/.struktury gospodarczej
 - e/,infrastruktury technicznej
 - 2).Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy określające;
 - a/,podstawowe problemy oraz możliwości i szanse rozwoju gminy b/.cele rozwoju
 - c/ = strukturę funkcjonalno-przestrzenna
 - d/.ustalenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego ;
 - obszary objęte lub wskazania do objęcia ochrona prawna na podstawie przepisów szczególnych
 - lokalne wartości środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe
 - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej
 - obszary zabudowane
 - obszary przeznaczone pod zabudowę
 - kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej
 - e/.główne kierunki zagospodarowania przestrzennego w jednostrukturach struktur przestrzennych f/.tereny wskazane do objęcia sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. Część graficzna studium" stanowią rysunki obejmujące obszar gminy w grani Gach administracyjnych ;

1}. Uwarunkowani a przestrzenne - skala i;10 000,

2}.Kierunki zagospodarowania przestrzennego - skala i;10 000,

a 3.

Przyjmuję się do realizacji przez organy gminy określone w "Studium" kierunki zagospodarowania przestrzennego jako główne elementy polityki przestrzennej gminy,

& 4,

Zobowiązuje się Wójta Gminy Załuski do :

1 przechowywania orginału "Studium" ,

2. udostępniania "Studium" do wglądu oraz udzielania informacji w jego przedmiocie zainteresowanym osobom i jednostkom organizacyjnym.

& 5.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Gminy Załuski.

& 6.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

rzewodniczący Rady Gminy

Tadeusz Ziemiński

S T U D I U M

UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

GMINY ZAŁUSKI

Część I UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Załącznik nr 1 do uchwały Nr 182/XXIX/2002 R a d y Gminy w Załuskach z dnia 24.04.2002 w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Załuski.

Przewodniczący Rady Gminy
w Załuskach

Tadeusz Ziemiński

Ciechanów, 1999 r.

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Stanisław Korpanty
ul. Witosa 9/53, tel. (0-23) 72-40-39
06-400 Ciecchanów
-upr. urbanistyczne MGPIB nr 267/88
-uprawniony projektant w specjalności architektonicznej, Cie-52/91

Główny projektant: mgr inż. arch. Stanisław Korpanty

Współpraca: mgr Barbara Buczek

mgr Stanisława Delejzych

mgr inż. Elżbieta Jaglak

arch. Grzegorz Piekarski

mgr inż. Anna Słonecka

arch. Sławomir Tabor

SPIS TREŚCI

1.0. WSTĘP	1
1.1. Cel i zakres opracowania	1
1.2. Informacje ogólne o gminie.....	2
2.0. ANALIZA PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA.....	3
2.1. Stan prawny w zakresie zagospodarowania przestrzennego	3
2.2. Realizacja obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego... 4	
3.0. STAN I ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	7
3.1. Zasoby i warunki środowiska	7
Geomorfologia	7
Budowa geologiczna.....	8
Szata roślinna	9
Gleby	11
Wody powierzchniowe	12
Wody podziemne	13
Klimat	14
Surowce mineralne	15
3.2. Jakość podstawowych elementów środowiska	16
Stan czystości wód powierzchniowych	16
Stan czystości wód podziemnych	16
Warunki aerosanitarne	17
Stan czystości gleb	17
3.3. Obszary i obiekty chronione	17
Obszar chronionego krajobrazu	17
Użytki ekologiczne	18
Parki zabytkowe i wiejskie.....	19
Pomniki przyrody	19
Lasy ochronne	20
Obszar wysokiej ochrony wód podziemnych	20
4.0. OCHRONA WARTOŚCI KULTUROWYCH	22
5.0. STRUKTURA SPOŁECZNO - DEMOGRAFICZNA.....	26
5.1. Zagadnienia demograficzne	26
5.2. Rynek pracy	28
5.3. Sieć osadnicza	31
5.4. Infrastruktura społeczna	33
Oświata i wychowanie.....	33
Ochrona zdrowia.....	34
Pomoc społeczna.....	35
Handel i gastronomia	36
Kultura	36
Mieszkalnictwo.....	37

6.0. STRUKTURA GOSPODARCZA.....	39
6.1. Rolnictwo	39
Struktura użytkowania gruntów.....	39
Jakość użytków rolnych.....	40
Melioracje	42
Stan własności użytków rolnych	43
Struktura obszarowa gospodarstw rolnych	43
Główne kierunki produkcji rolnej.....	45
Obsługa rolnictwa.....	46
6.2. Działalność gospodarcza pozarolnicza	47
6.3. Struktura budżetu gminy.....	52
Dochody budżetu gminy	52
Wydatki budżetu gminy	53
7.0. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACYJNA	55
7.1. Komunikacja	55
Powiązania komunikacyjne	55
Nadrzędny układ komunikacyjny	55
7.2. Elektroenergetyka	57
7.3. Gazownictwo.....	58
7.4. Telekomunikacja	59
7.5. Gospodarka wodno - ściekowa i komunalna.....	59
Zaopatrzenie w wodę	59
.....	59
Odprowadzenie ścieków	60
Gospodarka odpadami.....	61
8.0. INFORMACJA ZE STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA	62

1.0. WSTĘP

1.1. Cel i zakres opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Załuski jest sporządzone na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.

O zagospodarowaniu przestrzennym. W myśl tej ustawy celem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy z uwzględnieniem uwarunkowań, celów

1 kierunków polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa.

Podstawą do podjęcia prac nad studium była uchwała Nr 19/IV/99 Rady Gminy w Załuskach z dnia 15 lutego 1999 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Podstawowymi zadaniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego są:

- rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- stworzenie podstawy do koordynacji planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- promocja gminy.

Sporządzenie studium podzielono na dwa następujące etapy opracowania:

- I. Określenie uwarunkowań rozwoju gminy na podstawie analiz i studiów czynników mających wpływ na gospodarkę przestrzenną dokonanych po zebraniu materiałów wejściowych,
- II. Sformułowanie celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy do uchwalenia, po uzyskaniu opinii stosownych organów, przez Radę Gminy.

Niniejsze opracowanie jest wynikiem pierwszego etapu prac i stanowi diagnozę stanu zagospodarowania przestrzennego gminy ze wskazaniem na problemy, ograniczenia i preferencje rozwoju w sferach: ekologicznej, gospodarczej,

społecznej, kulturowej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej. Integralną część opracowania stanowi plansza w skali 1:10 000, obrazująca uwarunkowania przestrzenne na obszarze gminy.

1.2. Informacje ogólne o gminie

Gmina Załuski, położona przy południowo - wschodniej granicy powiatu płońskiego, zajmuje 112 km², co stanowi 8,09 % ogólnej powierzchni powiatu. Gminę zamieszkuje 5.734 osoby, tj. 6,2 % ogólnej liczby ludności powiatu (7 pozycja pod względem zaludnienia wśród 10 gmin powiatu) i ok. 0,1 % ludności województwa mazowieckiego. Sąsiaduje z 5 gminami: z gminami Czerwińsk nad Wisłą Naruszewo Płońsk i Joniec (powiat płoński) oraz z gminą Nasielsk (powiat nowodworski).

W granicach gminy znajduje się 27 sołectw. Największą pod względem zaludnienia miejscowością jest Kroczewo, która liczy 611 mieszkańców. Miejscowość gminna Załuski jest pod tym względem na 3 pozycji w gminie (390 mieszk.) -Wrońska liczą 395 mieszkańców.

Gmina leży w zasięgu oddziaływania miasta Płońska. Odległość ośrodka gminnego od miasta wynosi ok. 16 km. Niewiele większa odległość dzieli Załuski od miasta Nowy Dwór Mazowiecki (magistralna linia kolejowa relacji Warszawa - Gdańsk) -18 km i od miasta Nasielsk (również ww. linia kolejowa) - 23 km, zaś od Warszawy odległość 40 km.

Zewnętrzne powiązania komunikacyjne zapewniają przebiegające przez teren gminy, droga krajowa nr 7 relacji Gdańsk - Warszawa, droga wojewódzka nr 571 relacji Naruszewo - Nasielsk oraz sieć dróg powiatowych.

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo rozwijające się na bazie gospodarstw indywidualnych. Wynika to z dotychczasowego charakteru zagospodarowania terenu opartego na sprzyjających rozwojowi tej funkcji uwarunkowaniach.

2.0. ANALIZA PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2.1. Stan prawny w zakresie zagospodarowania przestrzennego

Obecnie obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Załuski został zatwierdzony uchwałą nr VII/32/89 Gminnej Rady Narodowej w Załuskach z dnia 7 grudnia 1989 r. (Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego nr 13, poz.375, z dnia 27 grudnia 1989 r.).

W oparciu o ustawę z dnia 12 lipca 1984 roku o planowaniu przestrzennym, która obowiązywała do dnia 31 grudnia 1994 roku, została dokonana zmiana ww. planu w miejscowościach: Załuski, Kamiienica Wygoda, Kroczewo, Michałówek, Przyborowice Górne, Stróżewo, Szczytniki, Szczytno i Zdunowo - uchwała nr 15/111/ 92 Rady Gminy w Załuskach z dnia 22 lipca 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego nr 26/92, poz. 108).

W oparciu o ustawę z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym, która obowiązuje od dnia 1 stycznia 1995 roku, dokonano następujących zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy:

- uchwałą nr 10/11/98 Rady Gminy w Załuskach z dnia 29 kwietnia 1998 r.(Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego nr 17/98, poz.83) w miejscowościach: Koryciska, Kroczewo, Slotwin i Szczytniki,
- uchwałą nr 15/111/98 Rady Gminy w Załuskach z dnia 21 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego nr 38/98, poz. 321) w miejscowościach: Załuski, Kroczewo, Michałówek, Przyborowice Górny i Michałówek.
- uchwałą nr 10/111/98 Rady Gminy w Załuskach z dnia 21 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Ciechanowskiego nr 38/98, poz. 322) w miejscowości Karolinowo,

2.2. Realizacja obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego

W latach 1989-1998 w gminie Załuski wydano, na podstawie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy 100, a w 1999 r. 19 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczących:

- zabudowy mieszkaniowej (budowa, rozbudowa, modernizacja) - 80,
 - obiektów produkcyjnych -1,
 - obiektów usługowych -13,
 - budynków gospodarczych (garaże, budynki inwentarskie) -25,
- inwestycji infrastruktury technicznej -15.

Wydane decyzje (poza decyzjami dot. infrastruktury technicznej) w układzie przestrzennym, według funkcji, przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Miejscowość	Zabudowa mieszk.	Budynki gospodarcze	Obiekty produkcyjne	Obiekty usługowe	Ogółem
1.	Falbogi Wielkie	1	1			2
2.	Gostolin					
3.	Kamienica	3	1			4
4.	Kamienica Wygoda	3	1			4
5.	Karolinowo	3				3
6.	Koryciska	1				1
7.	Kroczewo	15	5	1	4	25
8.	Michałówek	5				5
9.	Naborowiec					
10.	Naborowo	1	1			2
11.	Niepiekła	3	2		1	6
12.	Olszyny Nowe	3				3
13.	Olszyny Stare	1				1
14.	Przyborowice Dolne					
15.	Przyborowice Górne	1	1			2
16.	Sadowiec					
17.	Słotwin	1				1
18.	Smulska	2				2
19.	Stróżewo	9	6			15
20.	Szczytniki	1	1		1	3
21.	Szczytno	6			1	7

Lp.	Miejscowość	Zabudowa mieszk.	Budynki gospodarcze	Obiekty produkcyjne	Obiekty usługowe	Ogółem
22.	Wilamy					
23.	Wojny	2	1			3
24.	Wrońska	1				1
25.	Załuski	12	4		5	21
26.	Zdunowo	3			1	4
27.	Złotopolice	3	1			4
OGÓŁEM		80	25	1	13	119

Powyższe dane wskazują że najwięcej (ok. 78 %) decyzji dotyczyło budownictwa mieszkaniowego (ok. 60 %) i obiektów gospodarczych (budynki inwentarskie, gospodarcze, garaże - ok. 18 %).

Jedyny obiekt związany z działalnością produkcyjną który był przedmiotem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, to obiekt masarni w Kroczewie (rozbudowa).

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w zakresie infrastruktury technicznej dotyczyły następujących zadań:

- w roku 1994:
 - wodociąg we Wrońskach,
 - wodociąg w Kroczewie,
- w roku 1995:
 - stacja transformatorowa w Przyborowicach Dolnych,
 - wodociąg w Karolinowie,
- w roku 1997:
 - wodociąg w Olszynach Nowych i Starych oraz Sadowcu,
 - pompownia wody w Olszynach Nowych,
 - stacja bazowa telefonii komórkowej GSM w Szczytnie,
 - wodociąg w Olszynach Nowych,
- w roku 1998:
 - wodociąg w Przyborowicach Dolnych,
 - stacja ważenia pojazdów w Załuskach,

- w roku 1999:
 - stacja bazowa telefonii komórkowej,
 - wodociągowa w Słotwinie,
 - kabel światłowodowy w Słotwinie, Przyborowicach Dolnych i Górnych,
 - pompownia wody w Smulskach,
 - wodociąg w Smulskach.

Rozmieszczenie inwestycji na obszarze gminy wskazuje, przy stosunkowo równomiernym rozmieszczenia inwestycji na obszarze gminy, na koncentrację działań inwestycyjnych w Kroczewie (18 %), Załuskach (17 %) i Stróżewie (11 % inwestycji).

3.0. STAN I ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

3.1. Zasoby i warunki środowiska

Geomorfologia

Gmina Załuski leży w makroregionie Nizina Północnomazowiecka, w południowo-wschodniej części jednostki fizycznogeograficznej zwanej Wysoczyzną Płońską. Kształtowanie się rzeźby terenu przebiegało pod dominującym wpływem procesów akumulacji glacialnej. Drugorzędnymi czynnikami były procesy erozji i denudacji. Decydującym okresem rzeźbotwórczym był okres recesji ostatniego lądolodu stadiału Wkry zlodowacenia środkowopolskiego. Powstała wtedy zbudowana z glin zwałowych powierzchnia wysoczyzny morenowej oraz formy strefy marginalnej i zagłębienia wytopiskowe. Częściowe wyrównanie powierzchni wysoczyzny oraz powstanie szeregu form wklęsłych nastąpiło w wyniku późniejszych procesów erozyjno-denudacyjnych.

Wysoczyzna Płońska obejmująca zachodnią część północnego Mazowsza, stanowi równinę moreny dennej ze śladami tzw. moreny czołowej ciągnącej się wzdłuż doliny Wisły od Płocka do dolnej Narwi. Na omawianym terenie Wysoczyzna Płońska jest fragmentem tzw. wysoczyzny obniżonej (wyrównanej procesami denudacyjnymi), w rzeźbie której wyróżnić można:

- formy związane z bezpośrednią działalnością glacialną i fluwioglacialną:
 - wysoczyzna polodowcowa o niejednolitej powierzchni zajmuje największy obszar. Płaska wysoczyzna morenowa charakteryzująca się niewielkimi spadkami (do 3°) obejmuje południową i południowo - zachodnią część gminy, natomiast falista wysoczyzna morenowa o spadkach dochodzących do 5-6° występuje w jej części północno - wschodniej,
 - wyniesienie strefy marginalnej, gdzie spadki sięgają 8°, wraz z kulminacjami w formie wzgórz moren czołowych o wysokościach do 15 m i zboczach o spadkach do 10°,

- zagłębienia wytopiskowe - obszerne, różnego kształtu zagłębienia o głębokości 5-10 m i spadkach zboczy 3-5°, suche okresowo, najczęściej wciągnięte w odpływ,
- formy związane z działalnością erozyjno-denudacyjną oraz z działalnością erozyjno-akumulacyjną rzek:
 - płaskie dna dolin rzecznych większych cieków o szerokości 100-200m połączone ze sobą i wykorzystywane przez współczesną sieć hydrograficzną większych rzek: Naruszewki, Suchodółki i Strugi. Są to najmłodsze formy geomorfologiczne,
 - drugorzędne dolinki erozyjne o głębokości do 10 m, szerokości od kilkudziesięciu do ponad 500 m i spadkach poprzecznych do 15°,
 - płaski taras erozyjno-denudacyjny wzdłuż doliny Naruszewki położony od kilku do kilkunastu metrów poniżej wysoczyzny morenowej.

Na terenie gminy deniwelacje terenu dochodzą do 50 m. Najwyższe wzniesienia - około 140 m n.p.m. osiągają kulminacje strefy marginalnej w zachodniej części gminy, natomiast najniższym punktem analizowanego terenu jest dolina rzeki Naruszewki w rejonie wsi Wrońska - ca 90 m n.p.m.

Budowa geologiczna

Obszar gminy pokryty jest utworami czwartorzędowymi. Największe powierzchnie pokrywają gliny zwałowe (morenowe), piaski i żwiry lodowcowe i wodnolodowcowe oraz ropy i mułki. Pod względem wiekowym odpowiadają one stadiówi północnomazowieckiemu zlodowacenia środkowopolskiego. Mniejsze powierzchnie zajmują osady eluwialne, rzeczne i organogeniczne tworzące się w okresie ostatniego zlodowacenia i w holocenie.

Całkowita miąższość utworów czwartorzędowych wynosi od 20 do ponad 100 metrów. Niżej występujące utwory trzeciorzędowe mają około 120-150 m miąższości, są to:

- ropy plioceńskie o zmiennej miąższości, dochodzącej do 60-100 m - ze względu na zaburzenia glacitektoniczne strop tych utworów może być wymieszany z leżącymi wyżej osadami czwartorzędowymi,

- utwory mioceńskie o miąższości ok. 30 m (piaski kwarcowe z wkładkami węgla brunatnego przewarstwione ilami i mułkami),
- utwory oligoceńskie o miąższości 15-35 m (piaski morskie i muły).

Strop utworów mezozoicznych znajduje się na głębokości ok. 250 - 300 m, a ich spąg na głębokości ok. 2700-2800 m.

Podłoże obszaru gminy w większości budują grunty nośne. Grunty słabonośne, nie nadające się do bezpośredniego posadowienia fundamentów, występują jedynie w obrębie zagłębień terenowych oraz w dnach dolin rzecznych.

Szata roślinna

Przekształcenia szaty roślinnej pod wpływem działalności gospodarczej, zabiegów melioracyjnych i innych doprowadziły do ukształtowania krajobrazu charakterystycznego dla rejonów typowo rolniczych. W krajobrazie dominują pola uprawne oraz zabudowa zwarta i rozproszona wraz z towarzyszącą jej zielenią (rośliny uprawne i ozdobne) oraz zbiorowiska chwastów ruderalnych. Niewielkie powierzchnie przypadają na półnaturalne zbiorowiska łąkowe i bagienne, ograniczone do pasów wzdłuż cieków oraz rozproszonych płatów w zagłębieniach bezodpływowych.

Na terenie opracowania tereny lasów i zadrzewień zajmują 942 ha co stanowi 8,4% ogólnej powierzchni. Gmina odznacza się bardzo niskim stopniem lesistości (powiat płoński - 13,2%, województwo mazowieckie - 22%). Problemem nie mniej ważnym niż niska lesistość w gminie jest znaczne rozdrobnienie i rozproszenie kompleksów leśnych. W strukturze władania dominują lasy państwowe - 546 ha zarządzane przez Nadleśnictwo Płońsk. Większe kompleksy leśne (nie kontaktujące się bezpośrednio z innymi kompleksami) występują w środkowej części gminy w rejonie miejscowości gminnej oraz w części południowej - Uroczysko Złotopolice.

Największy udział lasów w powierzchni ogółem (powyżej średniej w gminie) występuje w następujących sołectwach:

Niepiekła	(19,9%),	-	Karolinowo
Przyborowice Dolne	(19,7%),	-	(13,8%),
			Falbogi
			Wielkie
			(13,5%),
		-	Przyborowice Górne (10,5%).

Pozostałe powierzchnie leśne w tym zwarte młodniki i drągowiny sosnowe na w sołectwach:

Wojny	(0,0%),	-	Koryciska	(1,5%),
Naborowiec	(0,02%),	-	Wilamy	(2,2%),
Gostolin	(0,1%),	-	Naborowo	(3,2%),
Sadowiec	(0,2%),	-	Michałówek	(3,4%),
Kamienica	(0,4%),	-	Smulska	(4,0%),
Stróżewo	(0,9%),	-	Kroczewo	(4,0%).
Olszyny Stare	(1,1%),			

Przeważająca część lasów posiada drzewostan sztucznie wprowadzony, typu jednowiekowych i jednowarstwowych monokultur, wśród których dominują drzewostany sosnowe. Gatunkami uzupełniającymi są: brzoza, dąb, grab i olcha. Drzewostan pochodzący z naturalnego odnowienia występuje na siedliskach podmokłych (olcha) oraz sporadycznie jako domieszka w starszych kompleksach leśnych (brzoza, dąb, grab).

Wiek drzewostanu nie przekracza na ogół 50 lat - są to głównie młodniki, drągowiny i młode drzewostany w wieku nieprodukcyjnym. Drzewostany starsze występują w lasach łągowych oraz w lasach Gostolin i Uroczysku Złotopolice.

W obrębie gminy Załuski funkcjonuje system powiązań przyrodniczych bazujący na trzech podstawowych elementach:

- kompleksach leśnych i zadrzewieniach stanowiących rejony swobodnej migracji faunistycznej,
- dolinkach bocznych oraz obniżeniach i zagłębieniach bezodpływowych umożliwiającym lokalne migracje faunistyczne oraz powiązania obiektów przyrodniczych w skali miejscowej. Ciągi te łączą się z ciągiem powiązań przyrodniczych o znaczeniu krajowym (wg koncepcji ECONET) funkcjonującym w dolinie Wkry oraz z ciągiem powiązań o znaczeniu międzynarodowym w dolinie Wisły,
- terenach niedostępnych (mokradłach) funkcjonujących jako lokalne ostoje faunistyczne i lęgowiska ptaków.

Gleby

Pokrywą glebową gminy tworzą utwory wytworzone przeważnie z glin moreny dennej w różnym stopniu odgórnie spłaszczonych.

Typologia gleb jest zróżnicowana. Część północna odznacza się przewagą gleb brunatnych wylugowanych na piaskach gliniastych i glinach lekkich. W części wschodniej i południowej dominują gleby brunatne na piaskach luźnych i piaskach gliniastych oraz gleby pseudobielicowe na piaskach gliniastych. W części zachodniej występują gleby brunatne wylugowane wytworzone z piasków średnich i pyłów oraz gleby bielicowe i pseudobielicowe na pyłach i piaskach gliniastych.

W dolinie rzeki Naruszewki i jej dopływach oraz innych zagłębieniach występują gleby typu mady, czarne ziemie zdegradowane wytworzone na pyłach lub piaskach gliniastych a także gleby mułowo- torfowe podścielone piaskiem luźnym, pyłem lub gliną.

Pod względem przydatności rolniczej dominują gleby zaliczane do kompleksów 5-go (żytni dobry), i 6-go (żytni słaby), które zajmują ok. 65% gruntów ornych i występują na obszarze całej gminy.

Obszary gleb bardzo dobrych i dobrych kompleksów 2-go (pszenny dobry), 4-go (pszenny-żytni) i 8-go (zbożowo-pastewny mocny) stanowią ok. 30% gruntów ornych. Gleby takie posiadają dość dobrze wykształcony poziom orno-próchniczny, odczyn obojętny lub słabo alkaliczny, w większości prawidłowe stosunki wodne. Nadają się pod uprawę wszystkich roślin łącznie z warzywami. Zwarte skupiska takich gleb występują w zachodniej (Słotwin, Zdunowo, Kamienica, Załuski) oraz północnej

(Szczytno, Wrońska) części gminy. Mniejsze płaty spotyka się w rejonie południowo-zachodnim (Wojny, Kroczewo, Koryciska).

Gleby najslabsze jakościowo zaliczane do kompleksu 7-go (żytni bardzo słaby) zajmują ok. 2% gruntów ornych i tworzą niewielkie izolowane płaty występujące w pobliżu wsi Karolinowo, Olszyny Nowe.

Łąki i pastwiska zajmują stosunkowo małe powierzchnie i koncentrują się głównie wzdłuż cieków (północna część gm.). W większości zaliczane są do kompleksu 2-go (użytki zielone średnie).

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym analizowany obszar znajduje się w dorzeczu środkowej Wisły. Pokryty jest siecią odpływu wód powierzchniowych: rzek, strumieni i rowów melioracyjnych. Największym ciekim jest rzeka Naruszewka (o całkowitej długości 23,43 km i powierzchni zlewni 133,9 km²) - prawobrzeżny dopływ Wkry, przepływająca równoleżnikowo z zachodu na wschód, odwadniająca wraz z dopływami północną część gminy. Do rzeki Wkry Naruszewka uchodzi w rejonie miejscowości Wrona Nowa, ca 6 km od wschodniej granicy gminy.

W środkowej części gminy mają swoje obszary źródliskowe rzeka Suchodółka oraz jej niewielki prawobrzeżny bezimienny dopływ. Wody tych cieków płyną w dobrze wykształconych dolinach, a następnie w pobliżu wschodniej granicy gminy - w okolicach wsi Kroczewo giną w utworach przepuszczalnych wyściełających dno doliny.

Wśród jednostek hydrograficznych II rzędu przeważająca część gminy leży w obszarze zlewni Narwi (dział wodny II rzędu przebiega poniżej miejscowości: Naborowo, Naborowiec, Gostolin i Kroczewo). Za pomocą Strugi wody z południowej części gminy odprowadzane są bezpośrednio do Wisły.

Niektóre z wymienionych cieków posiadają sztucznie pogłębione, wyprofilowane koryta ułatwiające spływ wód. Zasilane są w wodę poprzez nieliczne, o niewielkich przepływach boczne dopływy.

W rejonie miejscowości: Smulska, Sadowiec, Gostolin i Złotopolice występują niewielkie zbiorniki wodne pochodzenia naturalnego, wypełniające dna zagłębień

wytopiskowych. Są to płytkie zbiorniki zarastające, o mulistym i grząskim dnie. Na terenie gminy Załuski występują również zbiorniki wodne pochodzenia antropogenicznego w Szczytnie i Kroczewie, powstałe na skutek spiętrzenia wód w rzekach.

Wody podziemne

Na terenie gminy Załuski wody podziemne rozpoznane zostały w utworach trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Wśród osadów trzeciorzędowych warstwy wodonośne występują w utworach miocenu na głębokości ca 150m i oligocenu na głębokości 220m. Woda z oligoceńskiego poziomu wodonośnego charakteryzuje się dobrą jakością natomiast woda z poziomu mioceńskiego mimo znacznej wydajności nie nadaje się do zaopatrzenia ludności w wodę z uwagi na brunatne zabarwienie pyłem węglowym.

Podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę mają czwartorzędowe poziomy wodonośne. Z rozpoznania warunków hydrogeologicznych wynika, że na analizowanym terenie w większości występują korzystne warunki zaopatrzenia w wodę tj. są możliwości uzyskania wydajności z pojedynczego otworu w wysokości 40 - 100 m³/godz.

Najkorzystniejsze warunki występują w północno-zachodniej części gminy, w rejonie miejscowości Szczytno - Szczytniki oraz w części wschodniej gminy tj. na wschód od linii Smulska - Załuski - Gostolin, gdzie stwierdzono istnienie kopalnej doliny zasobnej w wodę podziemną Główny poziom wodonośny występujący na głębokości 50 - 90 m, związany jest z utworami czwartorzędowymi - piaskami oraz piaskami i żwirami. Stanowi on źródło zaopatrzenia w wodę wodociągów zbiorowych. Miąższość warstw wodonośnych jest zróżnicowana - od kilku do kilkudziesięciu metrów. Wydajność płytszych warstw wodonośnych jest niższa, a ich przestrzenne rozmieszczenie jest stosunkowo słabo rozpoznane z uwagi na nieliczne udokumentowane wiercenia.

Zasoby wód podziemnych w części północnej i południowej gminy są o wydajności 10-40 m³/godz/otwór, natomiast w części środkowej, w rejonie wsi Przyborowice - Karolinowo oraz Olszyny - Naborowo możliwość uzyskania

maksymalnej wydajności około 10 m³/godz. z pojedynczego otworu, świadczy o deficycie wód podziemnych w tym rejonie.

W związku ze zróżnicowanym wykształceniem osadów czwartorzędu nieomal na całym obszarze ich zalegania istnieją warunki do obecności kilku poziomów wodonośnych. Stwierdzono występowanie jednej, dwóch lub lokalnie trzech warstw wodonośnych. Wody podziemne charakteryzują się zarówno swobodnym (wody gruntowe), jak i napiętym (wody wgłębne) lustrem wody. Swobodne zwierciadło wód gruntowych cechuje utwory przepuszczalne nie izolowane od stropu występowaniem warstwy osadów nieprzepuszczalnych (glin, iłów).

Klimat

Gmina Załuski leży w obszarze charakteryzującym się najmniejszym w Polsce średnim opadem rocznym. Opad jest wyjątkowo niski gdyż utrzymuje się poniżej 500 mm (roczna suma opadu atmosferycznego uśredniona z lat 1891-1930 oraz 1951- 1965 wynosi 495 mm), podczas gdy dla Polski przyjmuje się średnio ca 600 mm. Najniższy opad w ciągu roku notuje się zimą i na początku wiosny, natomiast najwyższy od maja do września z maksimum w lipcu. Korzystne jest więc zjawisko, że najwyższe opady (ponad 60% sumy rocznej) notuje się w okresie wegetacyjnym.

Okres wegetacyjny (ze średnią temperaturą ponad 5°C) jest stosunkowo długi, gdyż trwa 210 dni - zaczyna się średnio 5 IV i trwa do 31 X. Podana charakterystyka gminy odnosi się do jej części wyniesionej ponad doliny i lokalne obniżenia.

Na omawianym obszarze jest znaczna powierzchnia terenów o niekorzystnych warunkach termicznych. Należą do nich obszary dolin i lokalnych obniżień terenowych o płytko zalegającym zwierciadle wód gruntowych. Tereny te stanowią miejsca akumulacji i zalegania chłodnego powietrza tzn. występowania zjawiska inwersji powietrza.

Na terenie gminy dominują wiatry z sektora zachodniego. Najrzadziej obserwowane są wiatry z kierunku południowego. Generalnie na przeważającym obszarze gminy panują sprzyjające warunki przewietrzania (dominują wiatry o prędkościach umiarkowanych, tj. średnie prędkości kształtują się na poziomie 3,9 - 6,4 m/sek., zależnie od pory roku).

Surowce mineralne

Obszar objęty opracowaniem nie należy do zasobnych w surowce mineralne i nie ma do tej pory udokumentowanych zasobów złóż. Na terenie gminy występuje obecnie tylko jedno złożo kruszywa naturalnego (piasku) o zasobach zarejestrowanych. Jest to złożo Przyborowice Górne pochodzenia czwartorzędowego o miąższości 3,7 m. Wg Bilansu Kopalin z 31 XII 1994 roku zasoby geologiczne tego złoża wynoszą 41 tys. ton. Analizowane złożo nie jest kolizyjne z ochroną środowiska

- leży poza obszarem chronionego krajobrazu, którego granica przebiega w bliskiej odległości (ca 100 m) od terenu eksploatacji. Nie stanowi większej perspektywy dla rozwoju gminy (eksploatowane jest okresowo w małych ilościach) i powinno być całkowicie zrehabilitowane.

W końcu 1995 roku na analizowanym obszarze zinwentaryzowano łącznie 6 punktów eksploatacji kopalin pochodzenia czwartorzędowego w miejscowościach:

- Przyborowice - piaski, głązy moreny czołowej i żwiry,
- Przyborowice Górne - żwiry, piasek różnoziarnisty,
- Karolinowo - piaski i żwiry o zmiennym uziarnieniu,
- Smulska - piaski i żwiry, w części stropowej pospółka,
- Załuski - pospółka średnioziarnista, piaski,
- Załuski - piasek drobnoziarnisty i średnioziarnisty.

W części wymienione punkty są wyeksploatowane oraz zrehabilitowane. Ograniczona do potrzeb lokalnych eksploatacja trwa dla potrzeb budownictwa indywidualnego i drogownictwa.

Na terenie gminy jest jeden rejon prognostyczny dla piasków zlokalizowany w bliskiej odległości od miejscowości gminnej. Jest to obszar nie kolizyjny z ochroną środowiska, położony w znacznej odległości od obszarów chronionego krajobrazu. Zasoby szacunkowe w wysokości ca 500 tys. ton określone zostały w oparciu o wiercenia przeprowadzone na podstawie prac poszukiwawczych piasków budowlanych w latach 70 - tych. Dla rozwoju gminy korzystne byłoby podjęcie prac dokumentacyjnych w tym rejonie. Kruszywo mogłoby być wykorzystane dla potrzeb lokalnego budownictwa.

3.2. Jakość podstawowych elementów środowiska

Stan czystości wód powierzchniowych

Na terenie gminy żadna z rzek nie została objęta badaniami kontrolnymi stanu czystości wód. Nie można więc jednoznacznie stwierdzić, czy zakładana dla wszystkich rzek płynących w obrębie gminy - II klasa czystości jest zachowana. Docelowe klasy czystości określone zostały uchwałą nr 35A/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Ciechanowie z dnia 26.04.1985 roku w sprawie zaliczenia śródlądowych wód powierzchniowych na terenie województwa ciechanowskiego do klas czystości.

Stan czystości wód podziemnych

Podstawowym źródłem zaopatrzenia indywidualnych gospodarstw domowych jest pierwszy poziom wodonośny o budzącej zastrzeżenia niskiej jakości wód. Z badań prowadzonych przez WSSE w Ciechanowie (na terenie gminy Załuski nie ma punktów badawczych jakości wód podziemnych w ramach monitoringu krajowego i wojewódzkiego) wynika, że woda w studniach (najczęściej kopanych) jest często skażona bakteriologicznie i chemicznie (ponadnormatywna zawartość związków azotu).

Pierwszy, przypowierzchniowy poziom wodonośny narażony jest na skażenie zanieczyszczeniami z powierzchni, co jest konsekwencją intensywnego stosowania nawozów mineralnych oraz niewłaściwej gospodarki ściekowej. W związku z:

- płytkim zaleganiem wody gruntowej na znacznej części terenu,
 - występowaniem obszaru o słabej izolacyjności gruntowej warstw wodonośnych (utwory nieprzepuszczalne do 2m lub utwory półprzepuszczalne do 5m) w zachodniej części gminy w rejonie wsi Słotwin i Przyborowice,
 - niską wydajnością oraz często złą jakością
- poziom ten nie nadaje się do zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby bytowo-gospodarcze.

Warunki aerosanitarnie

Na terenie gminy nie są prowadzone badania w zakresie zanieczyszczenia powietrza. Z danych ogólnopolskich przeprowadzonych w 1997 roku dla krain przyrodniczo-leśnych wynika, że w tym rejonie średnie wartości koncentracji zanieczyszczeń powietrza, w tym: stężenie dwutlenku azotu, dwutlenku siarki i opad pyłu kształtowały się poniżej stężeń dopuszczalnych. Wyższe wartości opadu pyłu mogą wystąpić wzdłuż drogi krajowej nr 7 Warszawa-Gdańsk.

Do źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza o lokalnym, ograniczonym zasięgu należą paleniska indywidualne oraz środki transportu. Na pogorszenie warunków aerosanitarnych wpływają również zakłady produkcyjne, usługowe, stacje benzynowe i obiekty hodowlane.

Stan czystości gleb

Najmniej zdegradowanym elementem środowiska naturalnego gminy są gleby, które nie wykazują zanieczyszczenia metalami ciężkimi i posiadają warunki do produkcji żywności o wysokich parametrach jakościowych.

Degradacja powierzchni ziemi w postaci wyrobisk i nieużytków jest wynikiem eksploatacji surowców naturalnych. Jako działalność rekultywacyjną w obrębie terenów poeksploatacyjnych przewiduje się wyrównanie terenu oraz zagospodarowanie na tereny rolne lub ich zalesienie.

3.3. Obszary i obiekty chronione

Obszar chronionego krajobrazu

Zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Ciechanowskiego nr 8/98 z dnia 28.05.98 r. w obrębie gminy Załuski znajdują się wyróżniające się krajobrazowo tereny należące do obszarów chronionego krajobrazu. Funkcjonowanie tych obszarów trwa od 23.04.1990 r. tj. od momentu ich pierwszego wyznaczenia. W ramach OCK na terenie gminy wyróżnia się fragmenty obszarów:

- o Krysko-Jonieckiego,
- Naruszewskiego.

Nazwa obszaru chronionego krajobrazu	Powierzchnia ogółem (ha)	w tym:					
		użytki rolne	lasy i zadrzewienia	wody	tereny komunikacyjne	tereny osiedlowe	nieużytki
Krysko-Joniecki	2331,9	2049,3	150,5	8,3	52,7	56,7	14,4
Naruszewski	1013,3	656,4	296,7	3,7	31,2	21,3	4,0
Ogółem O.C.K.	3345,2	2705,7	447,2	12,0	83,9	78,0	18,4

Łącznie obszary chronionego krajobrazu zajmują powierzchnię 3345,2 ha, co stanowi 30% ogólnej powierzchni gminy Żaluski (w powiecie płońskim obszary chronione zajmują 46,9 tys. ha, co stanowi 33,9% jego powierzchni).

Użytki ekologiczne

Rozporządzeniem Wojewody Ciechanowskiego nr 14/96 z dnia 30 października 1996 roku (Dz. Urzędowy Woj. Ciechanowskiego nr 30 z dnia 12 listopada 1996 r., poz. 109) na terenie gminy Żaluski uznane zostały za podlegające ochronie trzy użytki ekologiczne:

- nr 30 - obejmujący oddział leśny 432b o powierzchni 0,26 ha, położony na gruntach wsi Kroczewo,
- nr 31 - obejmujący oddział leśny 430i o powierzchni 1,72 ha, położony na gruntach wsi Niepiekła,
- nr 32 - obejmujący oddział leśny 434g,h o powierzchni 2,77 ha, położony na gruntach wsi Żłotopolice.

Zajmują one łącznie 4,75 ha i obejmują tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo.

Parki zabytkowe i wiejskie

Na terenie gminy Załuski znajduje się pięć zabytkowych parków:

- park dworski w Kamienicy z XIX wieku o powierzchni 1,2 ha wpisany do rejestru zabytków w 1976 roku (nr rejestru 165/76),
- park dworski w Kroczewie z XIX wieku o powierzchni 12 ha wpisany do rejestru zabytków w 1980 roku (nr rejestru 219/80),
- park dworski w Szczytnie z początku XX wieku o powierzchni 0,6 ha (nr rejestru 271/80),
- park dworski w Załuskach z XIX wieku o powierzchni 1,2 ha wpisany do rejestru zabytków w 1980 roku (nr rejestru 220/80),
- o park pałacowy w Zdunowie z przełomu XVIII i XIX wieku o pow. 3,0 ha (nr rejestru 221/80) wraz z aleją dojazdową

Wymienione parki chronione są mocą ustawy z dnia 15.02.1962 roku

o ochronie dóbr kultury i muzeach i pozostają pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (Dz.U. nr 10, poz. 48 z 1962 roku z późniejszymi zmianami). W znacznej części wymagają rewaloryzacji, co wynika z procesu starzenia się drzewostanów oraz niszczycielskiej działalności człowieka.

Pomniki przyrody

Elementami wzbogacającymi krajobraz i podlegającymi ochronie są pomniki przyrody żywej (pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje, drzewostany) oraz pomniki przyrody nieożywionej (głazy narzutowe). Obiekty te występują w różnych rejonach gminy, w tym na obszarze chronionego krajobrazu. Wszystkie pomniki przyrody mają dużą wartość przyrodniczą są znaczącymi elementami krajobrazu wsi oraz terenów rolnych. Na terenie gminy Załuski pomniki przyrody występują w miejscowościach:

- Zdunowo (teren parku) - 4 egz. dębu szypułkowego - wys. 22 m,
 - 2 jesiony wyniosłe - wys. 24 i 22 m,
 - modrzew europejski - wys. 26 m,
 - wiąz szypułkowy - wys. 20 m,
 - topola - wys. 32 m,
 - lipa drobnolistna - wys. 22 m,

- Zdunowo (aleja dojazdowa)- aleja lipowa złożona
ze 140 sztuk lip drobnolistnych
(wg stanu na dzień 9.08.1994 r.) - wys. 16 m,
- © Naborowiec - sosna pospolita - wys. 12 m,
- Wrońska Stara - dąb szypułkowy - wys. 22 m,
- Wrońska Stara - buk pospolity - wys. 25 m,
- « Leśnictwo Załuski
część wydzielenia 441 c - drzewostan bukowy o pow. 0,15 ha - wys. 21 m,
- o Kroczewo (przy kościele) - dąb szypułkowy - wys. 20 m,
- © Wrońska Stara - 3 egz. dębu szypułkowego - wys. 19, 22 m.

Lasy ochronne

Lasy ochronne w gminie Załuski położone są w południowo-zachodniej części gminy, na terenie Nadleśnictwa Płońsk, Leśnictwa Załuski, w oddziale 438 i 439. Uznane zostały za lasy ochronne z uwagi na obecność cennych drzewostanów nasiennych. Stanowią one fragment Uroczyska Złotopolice, dla którego w końcu lat 80-tych podjęte zostały działania w celu objęcia obszaru o powierzchni ca 52 ha ochroną rezerwatową z uwagi na występowanie cennych drzewostanów świerkowych, stanowisk roślin chronionych (widłaki) oraz bogatą awifaunę.

Wspomniane lasy ochronne zatwierdzone zostały Zarządzeniem nr 183 Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 03.08.1995 roku.

Obszar wysokiej ochrony wód podziemnych

Zgodnie z „Mapą obszarów chronionych GZWP w Polsce, wymagających szczególnej ochrony” wykonaną w 1990 r. pod redakcją prof. Kleczkowskiego fragment środkowej i południowo-zachodniej części gminy Załuski leży w zasięgu obszaru wysokiej ochrony GZWP - głównego zbiornika wód podziemnych „Subniecka warszawska” o całkowitej powierzchni 51000 km². W obrębie wymienionego zbiornika, zlokalizowanego w utworach trzeciorzędowych, z wodami nie

wskazującymi bezpośrednich związków z wodami powierzchniowymi (średnia głębokość ujęć 180m) wyróżnia się:

- obszar najwyższej ochrony (ONO) o powierzchni 1060 km²,
- obszar wysokiej ochrony (OWO) o powierzchni 1700 km².

W granicach analizowanej gminy jest fragment obszaru wysokiej ochrony wód podziemnych (ONO), ustalony w oparciu o czas pionowego przesiąkania wody z powierzchni i czas jej przepływu poziomego od obszarów zasilania do ujęcia. Ochrona wód podziemnych przez OWO polega na odpowiednim gospodarowaniu na powierzchni. W ochronie tych wód dużą rolę odgrywają lasy, w tym ochronne oraz inne obszary chronione.

4.0. OCHRONA WARTOŚCI KULTUROWYCH

Najstarsze dzieje omawianego terenu są trudne do zdefiniowania gdyż teren ten jest w zasadzie nierozpoznany pod względem archeologicznym. Jedynie część gminy Załuski została przebadana metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski. Tutejsze uwarunkowania geograficzne jednak, aczkolwiek nie każą spodziewać się rewelacji, pozwalają przypuszczać, że ziemia kryje tutaj w wielu miejscach ślady osad i cmentarzysk - świadczyć o tym mogą pobliskie, o dużym znaczeniu, odkrycia archeologiczne (Potyry, Radzikowo).

Informacje o najstarszych śladach osadnictwa na terenie obecnej gminy Załuski pochodzą z rejonu wsi Kamienica i można je wiązać z neolitem, z kulturą amfor kulistych (ok.2000-1500 lat p.n.e.). Domniemywać jednak można, że wprawdzie wędrownie grupy łowców pojawiały się tutaj już w mezolicie (cykl wiślański - ok. 5000 lat p.n.e.) a najstarsza kultura rolnicza jaka dotarła na te tereny, była neolityczna kultura pucharów lejkowatych (4000 lat p.n.e.).

Niezależnie od najstarszej historii rejonu (tę można uściślić jedynie po kompleksowym przebadaniu archeologicznym), po pustce osadniczej jaka nastąpiła w wyniku Wędrówki Ludów i po nastaniu w VI w. n.e. na Mazowszu Słowian, interesujący nas teren był przez pewien okres na uboczu osadnictwa. Najbliższym ośrodkiem osadnictwa był Wyszogród z grodem z VII wieku, zaś ośrodkiem kultowym, zapewne, ośrodek w Radzikowie. Ten ostatni sugeruje istnienie, w jego pobliżu szeregu osad, zapewne również na terenie obecnej gminy Załuski - być może były to Przyborowice i Naborowiec (nazwy miejscowości!). Nie ma jednak dowodów materialnych istnienia na tym obszarze osad zarówno z tego okresu, jak i z okresu VII - IX wieku. W X - XI wieku powstały grody w Zakroczymiu i Płońsku co dowodzi, że okolice te były wtedy już znacznie zasiedlone. Od strony tych grodów i grody w Wyszogrodzie rozprzestrzeniało się, metodycznie wyniszczające kompleksy leśne, osadnictwo. Musiały też powstawać szlaki komunikacyjne łączące te grody. Ekspansja osadnictwa wynikała też z polityki nadawania, przez Bolesława Krzywoustego, ziemi rycerzom. Formy własności oparta o grody prywatne miały charakter rozległych nadań - z pewnością obejmowały więc interesujący nas teren.

Opracowania kościelne przyjmują że najwcześniejszą parafią na terenie obecnej gminy była Kamienica, datowana na schyłek XII wieku. Dopuszcza się też możliwość powstania w tym wieku parafii w Kroczewie.

Z analiz wynika, że wczesnośredniowieczne osadnictwo skupiało się w południowo - zachodniej części obecnej gminy. Zapewne miało to związek z ekspansją ośrodka wyszogrodzkiego.

Rozwój Mazowsza był zakłócany przez wojenne wyprawy Prusów i Litwinów, ciągnące się aż do połowy XIV wieku. Nasz teren leżący jednak w pewnym oddaleniu od terenów częściej trapiionych przez łupieżców, szczególnie zaś po poprawie stosunków z Litwą prawdopodobnie zanotował w tym okresie wzrost osadnictwa. W tym czasie (a może już wcześniej) istniały już Gostolin, Słotwin, Strużewo (może nawet 1155 r.) i Złotopolice oraz Szczytno i Wrońska, związane raczej z rejonem Płońska, oraz erygowano parafię we Wrońskach, sięgającą aż do Strużewa.

Prężna działalność księcia Janusza I od 1374 roku, była zapewne przyczynkiem do powstania szeregu nowych miejscowości, które obecnie stanowią wraz z tymi starszymi, podstawową sieć osadniczą. Większość bowiem starszych miejscowości obecnej gminy Załuski jest datowana w latach przełomu XIX i XV wieku.

Po pomyślnym gospodarczo XV i XVI wieku (sprzedaż nadwyżek płodów rolnych - eksport zbóż do Gdańska za pośrednictwem przystani na Wiśle w Zakrocymiu), z początkiem wieku XVII rozpoczął się regres, który apogeum osiągnął po Potopie szwedzkim. Ocenia się, że na Mazowszu wyludnienie sięgnęło 40 %, zaś straty materialne 70 %. Wielkie połacie zarastały lasami, dawny potencjał ludnościowy osiągnięto dopiero u schyłku XVIII wieku, wydaje się jednak, że nie zaniknęła żadna z wsi. Prawdopodobnie w okresie regresu rozpoczął się proces przemian własnościowych, polegający na przejmowaniu przez możniejszych ziemi drobnej szlachty i tworzenia na jej bazie nowych majątków (np. Załuski).

Dalsze lata nie przyniosły poprawy - kolejne walki pocz. XVIII wieku, epidemia dżumy w 1709 roku, likwidacja parafii we Wrońskach (po pożarze kościoła ok.1800r.), wyniszczający okres napoleoński, powracające epidemie cholery w 1831 r. (wymarło ok.20 % ludności) i w latach 1854 i 55 .

Okres po Powstaniu Styczniowym 1863 r. przyniósł, obok licznych kar i grzywien, uwłaszczenie chłopów. Konsekwencją tego była rozbudowa miejscowości i, co było rzadkością powstanie nowych miejscowości. Powstały one na terenie dotychczasowych lasów lub na, powstałych po wycięciu i sprzedaży drewna, nieużytkach. Zbyt budulca drzewnego był zapewniony - po 1864 r. w twierdzy modlińskiej budowano gigantyczne koszary. Jednak, w zasadzie, właściciele tutejszych dóbr przeszli łatwo kryzys związany z uwłaszczeniem chłopstwa -

dowodem tego może być fakt, że chyba żaden z folwarków nie uległ likwidacji. Dowodzi to też chyba, że bliskość twierdzy modlińskiej (jej zaopatrzenie) dobrze gospodarce tego rejonu służyła.

Bliskość twierdzy miała jednak i złą stronę - ujawniła się ona w sytuacji działań wojennych (cała gmina była w zasięgu ostrzału artyleryjskiego). W wyniku tych działań zniszczono prawie całkowicie 13 wsi zaś kolejnych 7 w połowie.

Po okresie Wielkiej Wojny usuwanie zniszczeń zostało zakłócone jeszcze przez wojnę z bolszewikami. Usuwanie ruin i odtwarzanie gospodarki, w kontekście złej sytuacji ekonomicznej kraju, spadło wyłącznie na barki społeczności lokalnej. Poprawa sytuacji nie mogła być więc znacząca. W tym okresie nastąpił istotny z punktu widzenia przestrzennego proces parcelacji majątków i nabywania gruntów przez ludność bezrolną - zniknęły folwarki (niektóre po zniszczeniach wojennych nie miały szans na odtworzenie) oraz, co było nowością powstawała obok dotychczas zwartej, zabudowa kolonijna wsi.

Obiecujący, mimo kryzysu początku lat 30-tych, okres rozwoju przerwała kolejna wojna. Zniszczenia okresu wojennego i okres powojenny przyniosły następne zniszczenia i zmiany, przy czym najbardziej istotne z punktu widzenia przestrzennego były zniszczenie dworskiej struktury gospodarczej, zabudowy i wyposażenia dworów, upaństwowienie przemysłu i niszczenie mniejszych obiektów produkcyjnych, obciążenie wsi przymusowymi kontyngentami.

Lata późniejsze, poza brakiem szacunku i środków na obiekty historyczne, przyniosły, w wyniku unifikacji budownictwa, szkody zarówno w historycznych układach przestrzennych, jak i w krajobrazie rejonu. Taki efekt dało masowe wznoszenie obiektów obcych terenowi bryłą detalem i materiałem budowlanym.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

	BIIBBBIB		
Kamienica	park podworski	164/76	XIX w.
Kroczewo	kościół paraf, p.w. Matki Boskiej Bolesnej z otocz, o prom. 50 m	28/76-58/58 WA	XV w.
Kroczewo	park podworski krajobrazowy	219/80	XIX w.
Szczytno	dworek drewniany, przyległy drzewostan	119/76-701/62 WA	XVIII-XIX w.
Szczytno	park podworski	271/80	XX w.
Załuski	park podworski, aleja dojazdowa	220/80	XIX w.
Zdunowo	zespół podworski: dwór murowany park krajobrazowy aleja lipowa	221/80	ok. 191 Or. XIX w.

Parki zabytkowe

Miejscowość		Okres powst.	Nr rej. zabytków
Kamienica	podworski	XIX w.	164/76
Kroczewo	podworski	XIX w.	28/76-58/58 WA
Naborowiec	podworski	pozostałości	
Naborowo	podworski	pozostałości	
Nowe Wrońska	podworski	pozostałości	
Olszyny	podworski	pozostałości	
Przyborowice Dolne	podworski	pozostałości	
Szczytno	podworski	Pocz. XX w.	271/80
Załuski	podworski	XIX w.	220/80
Złotopolice	podworski	pozostałości	
Zdunowo	podworski	XIX w.	221/80

Cmentarze

	wyznanie	udowy lęjs jgo raagrobka
Kamienica	rzy m. -kat. (przykościelny)	funkcjonował XIV-XIX w.
Kamienica	rzym.-kat.	1854
Kroczewo	rzym.-kat. (przykościelny)	funkcjonował XIV-XIX w.
Kroczewo	rzym.-kat.	1852

5.0. STRUKTURA SPOŁECZNO - DEMOGRAFICZNA

5.1. Zagadnienia demograficzne

Według danych Urzędu Statystycznego w Ciechanowie na koniec 1998 roku gmina Załuski liczyła 5 616 mieszkańców, co stanowi około 6,2 % ludności powiatu płońskiego i około 0,1 % ludności województwa mazowieckiego.

Pod względem wielkości zaludnienia gmina należy do mniejszych w powiecie płońskim, ale gęściej zaludnionych. Wskaźnik gęstości zaludnienia - 50 osób/km² jest znacznie wyższy od średniego dla terenów wiejskich powiatu płońskiego (46osób/km²).

Wśród mieszkańców gminy dominują kobiety, którzy stanowią 50,5 % całej populacji gminy (2 838). Jest to sytuacja odmienna od występującej na terenach wiejskich powiatu, gdzie dominującą populacją są mężczyźni. Na 100 mężczyzn przypada tu średnio 98 kobiet, podczas gdy w gminie -102.

Ruch naturalny w gminie w latach 1990 -1998 kształtował się następująco (według danych Urzędu Statystycznego w Ciechanowie):

Rok	Ludność ogółem	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
		o s o b y			‰		
1990	5 584	85	71	14	14,8	12,3	2,4
1991	5 563	90	67	23	15,7	11,7	4,0
1992	5 635	111	73	38	19,3	12,7	6,6
1993	5 594	89	69	20	15,5	12,1	3,5
1994	5 528	71	69	2	12,4	12,1	0,3
1995	5 574	80	51	29	14,1	9,0	5,1
1996	5 596	83	84	- 1	14,6	14,8	-0,2
1997	5 566	65	76	-11	11,4	13,3	-1,9
1998	5 616	77	67	10	13,6	11,8	1,8

W okresie 1990 - 1998 przyrost naturalny w gminie zmniejszył się, zahamowaniu uległo również natężenie ruchów migracyjnych.

Kształtowanie się migracji w gminie przedstawia poniższe zestawienie:

Rok	Napływ migracyjny	Odływ migracyjny	Saldo migracji
	o s o b y		
1990	72	69	3
1991	46	90	-44
1992	62	91	-29
1993	43	104	-61
1994	58	93	-35
1995	52	66	-14
1996	66	110	-41
1997	64	82	-18
1998	71	65	6

Gmina jest terenem odpływowym, wymeldowania z gminy z pobytu stałego przewyższają zameldowania na pobyt stały (ujemne saldo migracji).

Struktura wieku gminy na tle powiatu płońskiego według podstawowych grup wieku przedstawia się następująco :

Grupa wieku	G m i n a		P o w i a t	
	osoby	%	wieś	ogółem
- przedprodukcyjna (0 - 17 lat)	1 520	27,1	26,7	26,6
- produkcyjna (18 - 59 lat kobiety 18 - 64 lata mężczyźni)	3 141	55,9	55,6	57,8
- poprodukcyjna (60 i > kobiety 65 i > mężczyźni)	955	17,0	17,7	15,6
O G Ó L E M	5 616	100,0	100,0	100,0

Gmina charakteryzuje się korzystniejszą - „ młodszą” strukturą wieku niż tereny wiejskie powiatu. (Wyższy odsetek dzieci i młodzieży oraz niższy udział ludzi w wieku poprodukcyjnym).

Struktura ludności według wieku mająca reperkusje na kształtowanie się struktur społeczno - ekonomicznych przedstawia się następująco:

G r u p a w i e k u	osoby	%
Wiek przedprodukcyjny	1 520	27,1
0 - 2 lata	226	4,0
3 - 6	341	6,1
7 - 14	711	12,7
15 - 17	242	4,3
Wiek produkcyjny mobilny	2 147	38,2
18 - 44 lata kobiety	987	17,6
18 - 44 lata mężczyźni	1 160	20,6
Wiek produkcyjny niemobilny	994	17,7
45 - 59 lat kobiety	429	7,6
45 - 64 lata mężczyźni	565	10,1
Wiek poprodukcyjny	955	17,0
60 lat i > kobiety	655	11,7
65 lat i > mężczyźni	300	5,3
O G Ó Ł E M	5 616	100,0

5.2. Rynek pracy

Liczba pracujących w gospodarce narodowej na koniec 1997 roku według sekcji Europejskiej Klasyfikacji Działalności (bez indywidualnych gospodarstw rolnych i bez zakładów osób fizycznych o liczbie pracujących do 5 osób) przedstawiała się następująco:

Wyszczególnienie	osoby	%
Pracujący ogółem	310	100,0
w tym:		
• Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	69	22,3
• Działalność produkcyjna	23	7,4
• Budownictwo	10	3,2
• Handel i naprawy	38	12,3
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	0
• Hotele i restauracje	9	2,9
• Transport, składowanie i łączność	11	3,6
• Pośrednictwo finansowe	12	3,9
• Administracja publiczna i obrona narodowa	19	6,1

Wyszczególnienie	osoby	%
• Obsługa nieruchomości i firm	1	0,3
• Edukacja	89	28,7
• Ochrona zdrowia i opieka społeczna	28	9,0
• Pozostała działalność usługowa	1	0,3

Aktywność ekonomiczną ludności w rolnictwie (według danych Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r.) przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	osoby	%
Ludność faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	4 070	x
Ludność ogółem w wieku 15 lat i więcej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	3 107	76,3
Pracujący ogółem	2 545	100,0
w tym :		
• w swoim gospodarstwie rolnym	2 262	88,9
z tego :		
- wyłącznie	2 199	86,4
- głównie	63	2,5
• poza swoim gospodarstwem rolnym	283	11,1
z tego :		
- wyłącznie	71	2,8
- głównie	212	8,3
Bezrobotni	17	0,7
Bierni zawodowo	332	13,0

Współczynnik aktywności zawodowej w rolnictwie (liczony w stosunku do ludności w wieku 15 lat i więcej) w gminie wynosi około 88 %.

Szacuje się, że ogólna liczba pracujących w rolnictwie (wyłącznie w indywidualnych gospodarstwach rolnych) i działach pozarolniczych w gminie wynosiła około 2 900, co oznacza wskaźnik aktywności zawodowej ca 92 % (liczony w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym).

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 1998 roku wynosiła 225 osób, w tym 182 stanowiły kobiety (56,2 %). Rozmiary bezrobocia w gminie w latach 1992 - 1998 przedstawia poniższe zestawienie:

Lata	Liczba bezrobotnych
1992	330
1993	376
1994	307
1995	299
1996	270
1997	202
1998	225

Natężenie bezrobocia w gminie (w latach 1992 - 1997) słabnie i jest niższe niż notowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Płońsku. Świadczy o tym wskaźnik bezrobocia (liczony w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym), który dla gminy wynosi 7,2 %, a dla powiatu - 12,4 %.

W 1998 nastąpił wzrost (w porównaniu do 1997 roku) liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

Zmiany rozmiarów bezrobocia w wybranych kategoriach bezrobotnych w 1998 roku w stosunku do roku poprzedniego przedstawia poniższa tablica.

	1997	1998	1998/1997
	liczba	liczba	
Bezrobotni ogółem	202	225	111,4
• kobiety	120	137	114,2
• mężczyźni	82	88	107,3
Bezrobotni zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	13	15	115,4
Bezrobotni absolwenci szkół ponad podstawowych	10	29	290,0
Bezrobotni z prawem do zasiłku	42	47	111,9
Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	113	111	98,2

W strukturze bezrobotnych według wieku maleje udział bezrobotnych w młodszych grupach wieku, rośnie natomiast w grupach starszych.

Strukturę wieku bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 1998 roku przedstawia poniższa tablica:

Wiek bezrobotnych	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
	o s o b y		%	
Liczba bezrobotnych ogółem w tym w wieku :	225	137	100,0	100,0
18 - 24	101	68	44,9	49,6
25 - 34	50	32	22,2	23,4
35 - 44	43	23	19,1	16,8
45 - 54	29	14	13,0	10,2
55 - 59	1	0	0,4	0
60 - 64	1	0	0,4	0

Wśród bezrobotnych dominującą grupę stanowią roczniki 18-34 lata (67,1 %) Jest to grupa najbardziej mobilna, o największej aktywności zawodowej, największej częstotliwości tworzenia gospodarstw domowych i największych potrzebach mieszkaniowych.

Jedną z najbardziej niebezpiecznych cech bezrobocia jest długi czas bierności zawodowej spowodowanej niemożnością podjęcia pracy. Bezrobocie w gminie ma wciąż charakter długotrwały. Na koniec 1998 r. pozostawało bez pracy ponad rok około 98 % bezrobotnych.

5.3. Sieć osadnicza

W granicach gminy znajduje się 27 sołectw. Sołectwa według liczby mieszkańców przedstawia poniższe zestawienie:

Jednostki sieci osadniczej wg liczby mieszk.	Liczba miejscowości	Struktura %	Liczba ludności	Struktura %
do 100	3	11,2	191	3,3
101- 200	13	48,1	1796	31,3
201 - 300	5	18,5	1283	22,4
301 - 400	5	18,5	1853	32,3
401 - 611	1	3,7	611	10,7
O G Ó Ł E M	27	100,0	5 734	100,0

Sieć osadnicza gminy pod względem zaludnienia jest rozdrobniona, około 60% jednostek osadniczych, to miejscowości małe o zaludnieniu do 200 mieszkańców. Do największych pod względem zaludnienia należą: Kroczewo (611 osób), Załuski, Kamienica i Wrońska (do 400 osób).

Rozmieszczenie przestrzenne ludności kształtuje się następująco:

stan na 31.12.1998 r

Miejscowość	Liczba ludności	Powierzchnia ogółem (w ha)	Gęstość zaludnienia (w km ²)
Falborgi Wielkie	50	288,87	17
Gostolin	109	228,45	48
Kamienica	386	705,35	55
Kamienica Wygoda	132	186,18	71
Karolinowo	158	346,87	46
Koryciska	120	225,15	53
Kroczewo	611	584,24	105
Michałówek	123	278,02	44
Naborowo (Naborowo Parcele)	266	393,33	68
Naborowiec	236	399,96	59
Niepiekła (Sobole)	325	487,67	67
Olszyny Nowe	109	380,56	29
Olszyny Stare	177	356,73	50
Przyborowice Górne	109	228,45	48
Sadowiec	82	192,03	43
Smulska	135	327,91	41
Strożewo	275	379,99	72
Szczytniki	148	238,56	62

Miejscowość	Liczba ludności	Powierzchnia ogółem (w ha)	Gęstość zaludnienia (w km ²)
Szczytno	273	485,20	56
Słotwin	179	591,08	30
Wilamy	164	242,38	68
Wojny	59	259,54	23
Wrońska (N. Wrońska)	395	709,66	56
Załuski	390	470,16	83
Zdunowo	357	435,26	82
Złotopolice	233	967,60	24
O G O Ł E M	5 734	10 846,84	53

Gęstość zaludnienia gminy wynosi ok. 53 osoby/km² i jest niższa od średniej gęstości zaludnienia powiatu płońskiego (66 osób / km²).

5.4. Infrastruktura społeczna

Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy (na koniec 1998 roku) liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) wynosiła 341, z tego dzieci w wieku 6 lat stanowiły około 30,5 % (tj. 104).

W gminie funkcjonowało (stan na dzień 20.09.1998 r.) 6 placówek wychowania przedszkolnego - jest to 5 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w miejscowościach: Kamienica, Karolinowo, Kroczewo, Stróżewo i Szczytno oraz przedszkole w Kroczewie. Ogółem uczęszczało do nich 127 dzieci. Wskaźnik uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym jest niski i wynosi 37,2 %.

Przedszkole w Kroczewie dysponuje 20 miejscami, posiada 1 oddział i zatrudnia 2 nauczycieli na pełnych etatach. Uczęszcza do niego 22 dzieci.

Szkolnictwo podstawowe

W roku szkolnym 1999/2000 na terenie gminy funkcjonuje 5 szkół podstawowych o klasach I - VIII w miejscowościach: Kamienica, Karolinowo, Kroczewo, Stróżewo i Szczytno oraz 2 gimnazja w Kroczewie i Szczytnie. Do szkół podstawowych uczęszczało 697 uczniów i zatrudniały one 48 nauczycieli na pełnych etatach.

Miejscowość	Uczniowie	Pomieszczenia do naucz.	Nauczyciele pełnozatrudnieni	Oddziały
Kamienica	139	9	10	7
Karolinowo	77	7	9	7
Kroczewo	197	9	7	7
Stróżewo	166	11	11	8
Szczytno	118	13	11	7

Warunki nauczania w szkołach podstawowych w gminie w roku szkolnym 1998/99 obrazowały następujące wskaźniki:

Wyszczególnienie	Gmina	Powiat płoński
Liczba uczniów na :		
-szkołę	158	190
-pomieszczenie do nauczania	16	X
- liczba uczniów na nauczyciela pełnozatrudnionego	15	16

Szkoły nie posiadają odpowiednich sal gimnastycznych (sala gimnastyczna w Szczytnie za mała, w Stróżewie - zastępcza) oraz pełnowymiarowych boisk .

Przy szkołach znajdują się budynki będące własnością Urzędu Gminy z mieszkaniami przeznaczonymi dla nauczycieli.

Ochrona zdrowia

Obsługę ludności gminy w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej zapewnia :

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Kontraktowy Ośrodek Zdrowia w Załuskach zatrudniający:3 lekarzy, 7 pielęgniarek ;

- Prywatna Praktyka Stomatologiczna w Załuskach -1 stomatolog.

Podstawowe wskaźniki obrazujące dostępność ludności do usług medycznych w gminie kształtują się następująco (na 10 tys. ludności) :

• lekarze	5	(powiat płoński -
• lekarze dentyści	2	10) 2
• pielęgniarki	13	x

W Załuskach znajduje się 1 apteka.

Pomoc społeczna

W 1998 roku ze świadczeń pomocy społecznej przyznanych w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę i źródło finansowania) skorzystało w gminie 930 osób, co stanowi około 17 % mieszkańców gminy.

Środowiskową pomocą społeczną objętych było 291 rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, w których wystąpił jeden z podanych powodów:

- bezrobocie - 81 rodzin (282 osoby)
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 77 rodzin (324 osoby)
- długotrwała choroba - 78 rodzin (196 osób)
- niepełnosprawność - 40 rodzin (138osób)
- potrzeba ochrony macierzyństwa - 32 rodziny (139 osób)
- rodziny niepełne -11 rodzin (47 osób)
- rodziny wielodzietne - 23 rodziny (154 osoby)
- alkoholizm - 9 rodzin (13 osób).

Na terenie gminy brak jest domu pomocy społecznej.

Handel i gastronomia

Według stanu na koniec 1997 roku na terenie gminy funkcjonowało 38 punktów sprzedaży detalicznej.

Struktura sieci handlowej według specjalizacji branżowej, zatrudnienie oraz powierzchnia sprzedażowa (w m²) kształtowała się następująco:

WYSZCZEGOLNIENIE wmmmmmmmmB	SPECJALIZACJA BRAWZOWA					
	OGOŁEM	OGOLNO-SPOŻ. .v.-v.v./v.v.-v.v.-	iii!	' ART. PISM. wmmmmmmmm	- SI LIWA iiiiii!	POZOSTAŁE IIBIiiBiiii
- liczba sklepów, stacji benzyn.	38	23		1	1	11
- liczba pracujących	61	32		3	6	17
- pow. sprzedaż. w m ²	1540	882		23		495

Na jeden sklep w gminie przypada 146 osób (powiat płoński - 89). Rozwój sieci handlowej w obecnych warunkach zależy głównie od inicjatywy istniejących i potencjalnych właścicieli.

Na terenie gminy funkcjonuje 5 placówek gastronomicznych:

- Bar Gastronomiczny w ośrodku gminnym - Załuski
oraz w MichałóWKu:
- Zajazd Myśliwski „U Piotra”,
- Bar Restauracyjny „Koliber”,
- „Mini Bar”,
i „Mała Gastronomia” w Kroczewie.

Są to niewielkie zakłady prywatne o zatrudnieniu do 5 osób.

Kultura

Na analizowanym obszarze brak jest Gminnego Ośrodka Kultury. Zachodzi konieczność jego budowy, najkorzystniej w Załuskach, który zasięgiem oddziaływania objąłby terytorium całej gminy.

Gminna biblioteka mieści się w budynku Urzędu Gminy w Załuskach i ma filie w Kroczewie i Kamienicy. Na 1 placówkę biblioteczną przypada ok. 1900 osób. Księgozbiór wynosi ok. 24 tys. woluminów (wsk. 4300 /1000 ludności).

Remizy OSP występują w miejscowościach: Załuski, Kroczewo, Szczytno, Smulska i Wrońska oraz świetlica wiejska w Olszynach Nowych.

Na terenie gminy są dwa kościoły: w Kroczewie i Kamienicy.

Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe zamieszkałe w gminie na koniec 1997r. wynosiły - 1514 mieszkań (4799 izb).

Warunki mieszkaniowe na tle powiatu płońskiego obrazują następujące wskaźniki:

	GMINA	POWIAT PŁONSKI
Przeciętna pow. użytkowa mieszkania w m ²	60,3	59,9
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,17	X
Przeciętna liczba osób / mieszkanie	3,68	3,58
Przeciętna liczba osób /izbę	1,16	X
Przeciętna pow. użytkowa mieszkania /osobę w m ²	16,4	17,1

Warunki mieszkaniowe są ściśle skorelowane m.in. ze stanem technicznym zasobów mieszkaniowych. Szacuje się, że ok. 16 % zasobów w gminie zostało wybudowanych przed 1945 r. Ponadto około 13 % ogółu zasobów mieszkaniowych znajduje się w budynkach o palnym materiale ścian kwalifikujące się do wymiany.

Zasoby mieszkaniowe według form własności kształtują się następująco:

wyszczególnienie	miejsowość	liczba mieszkań	%
własność komunalna:		50	3,3
	Kroczewo,	18	
	Kamienica,	7	
	Stróżewo,	8	
	Karolinowo,	4	
	Załuski,	4	
	Szczytno,	5	
	Wilamy,	4	
własność spółdzielcza	Załuski	8	0,5
własność zakładowa	Załuski	9	0,6
własność prywatna	wszystkie jednostki osadnicze	1447	95,6
Ogółem		1514	100,0

Ruch budowlany w gminie jest słaby o czym świadczą liczby mieszkań nowo wybudowanych i oddanych do użytku w latach 1991 - 1997:

Rok	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa w m ²	
			ogółem	na 1 mieszkanie
1991	7	39	752	107,4
1992	6	30	764	127,3
1993	2	19	480	240,0
1994	9	34	631	70,1
1995	-	-	-	-
1996	-	-	-	-
1997	-	-	-	-

6.0. STRUKTURA GOSPODARCZA

6.1. Rolnictwo

Struktura użytkowania gruntów

Ważnymi elementami dla określenia rozwoju rolnictwa oraz przestrzennego rozmieszczenia potencjałów produkcyjnych są formy użytkowania gruntów, własności użytków rolnych i struktura gospodarstw indywidualnych.

Trwałe formy użytkowania gruntów w granicach administracyjnych gminy Załuski wg stanu na 1.01,1998r. przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Powierzchnia ,	
1. Użytki rolne razem	9 016	80,8
2. Grunty pod lasami i zadrzewieniami	942	8,4
3. Grunty pod wodami	33	0,3
4. Tereny komunikacyjne	286	2,6
5. Tereny osiedlowe	269	2,4
6. Tereny różne i nieużytki	619	5,5
Σ	11 165	100,0

Gmina odznacza się stosunkowo wysokim udziałem użytków rolnych - ok. 81%, wobec ok. 66% średnio w powiecie płońskim oraz stosunkowo niskim udziałem gruntów pod lasami i zadrzewieniami - 8,4% (średnio w powiecie 13,2%).

Struktura użytkowania gruntów wskazuje na dominującą rolę produkcji rolnej w strukturze gospodarczej gminy. Wykorzystanie gruntów dla celów rolniczych jest zróżnicowane przestrzennie. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów poszczególnych sołectw wynosi od ok. 45% we wsi Złotopolice do ok. 97,0 % we wsi Wojny, co wynika głównie z rozmieszczenia lasów i terenów zadrzewionych.

Tereny użytkowane rolniczo zajmują 9 016 ha tj. 81,0% ogólnej powierzchni gminy.

Struktura użytków rolnych przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Powierzchnia ha	Struktura %	
		gmina	powiat płocki
-grunty orne	8 086	89,7	81,3
-sady	265	2,9	2,3
-łąki	241	2,7	11,3
-pastwiska	424	4,7	5,1
Użytki rolne razem	9 016	100,0	100,0

W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne - ok. 90%. W poszczególnych sołectwach udział gruntów ornych jest mało zróżnicowany od ok.71% (Przyborowice Dolne) do ok.98% (Wilamy) i zależy głównie od ilości trwałych użytków zielonych .

W gm. Załuski udział trwałych użytków zielonych w powierzchni użytków rolnych wynosi ok. 7,5 % (średnio w powiecie płockim ok. 16%) i jest zróżnicowany w układzie przestrzennym od 0,4 % we wsi Falbogi Wielkie do 14,7 % we wsi Nowe Olszyny.

Większe kompleksy użytków zielonych (ponad 10% użytków rolnych) występuje w rejonach wsi: Gostolin, Kamienica, Michałówek, Nowe Olszyny, Przyborowice Dolne i Górne, Wrońska, Zdunowo i Złotopolice. Najmniej poniżej 2% we wsi Falbogi, Kroczewo, Koryciska, Wilamy, Wojny i Załuski.

Udział sadów w strukturze użytków rolnych jest stosunkowo wysoki 2,9% (wobec 2,3% średnio w powiecie). Są to głównie sady przydomowe nie mające większego znaczenia w towarowej produkcji sadowniczej.

Jakość użytków rolnych

Zintegrowany wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej obliczony przez IUNG Puławy (uwzględniający ocenę punktową gleb, rzeźby terenu, agroklimatu i warunków wodnych) wynosi dla gm. Załuski - 64,5 punktów (w skali 100-

punktowej), wobec wskaźnika najwyższego w powiecie płońskim 73,7 pkt. - gm. Naruszewo i najniższego 49,0 pkt. - gm. Sochocin.

Miernikiem przydatności rolniczej gruntów jest również klasyfikacja bonitacyjna. Strukturę

jakości gleb wg klas bonitacyjnych przedstawia poniższe zestawienie:

Grunty orne			
klasy bonitacyjne	struktura %	klasy bonitacyjne	struktura %
I		I-II	
II			
IIia	7,1		
IIIb	17,2	III	25,9
Iva	41,0		
IVb	18,8	IV	50,9
V	12,4	V	18,7
VI	3,4	VI	4,3
Viz	0,1	Viz	0,2

Gmina Załuski charakteryzuje się glebami średnimi jakościowo. Grunty orne o najwyższych w skali gminy wartościach użytkowych zaliczane do klas III zajmują ok. 24%(powiat - ok.20%) ogółu gruntów ornych. Skupiska takich gleb występują głównie w sołectwach: Zdunowo(58%), Sadowiec(43%), Naborowo(48%). Są to gleby najbardziej przydatne pod uprawy roślin o wysokich wymaganiach pokarmowych i stanowiące podstawową bazę do intensyfikacji produkcji rolnej o kierunku pszenno-buraczanym.

Gleby zaliczane do kl. IVa i IVb zajmują ok. 60% (powiat - 45%) gruntów ornych i rozmieszczone są na obszarze całej gminy. Stanowią średniokorzystne warunki dla produkcji rolnej i wymagają dość intensywnych zabiegów dla uzyskania wysokich plonów.

Grunty orne słabe jakościowo kl. V-VI zajmują ok. 16 % powierzchni gruntów ornych, tworzą niewielkie izolowane płyty, a większe ich skupiska występują w rejonach wsi: Karolinowo, Przyborowice Górne, Szczytniki.

Struktura użytków zielonych wg klas bonitacyjnych odznacza się przewagą łąk i pastwisk dobrych i średnich jakościowo- ok. 77% to kl. III-IV.

Skupiska użytków zielonych słabych jakościowo (kl.V-VI ponad 60%) występuje w rejonach wsi Falbogi Wielkie, Kamienica Wygoda, Koryciska, Przyborowice Górne i Wilamy.

Pod względem jakości tereny użytkowane rolniczo są mało zróżnicowane przestrzennie. Dominują grunty średnie jakościowo. Tereny o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju produkcji rolnej występują w północno-zachodniej i południowo-wschodniej części gminy (Wrońska, Szczytno, Szczytniki, Słotwin, Przyborowice Dolne, Olszyny, Stróżewo, Sadowiec, Zdunowo, Naborowo, Naborowiec, Kamienica). Gleby słabe jakościowo kl. V-VI występują w postaci wyspowej, a większe ich areale skupione są w rejonach wsi: Karolinowo, Przyborowice Górnej Szczytniki.

Łączny obszar gruntów podlegający ochronie z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych obejmuje 7 670 ha tj. 85% użytków rolnych, w tym:

- grunty orne zaliczane do II-IV klasy bonitacyjnej - 7 275 ha tj. 80,7%użytków rolnych,
- łąki i pastwiska klas III-IV - 395 ha tj. 4,4 % użytków rolnych. Są to przeważnie użytki na glebach pochodzenia organicznego występujące głównie w dolinach rzek.

Melioracje

Na obszarze gminy Załuski na koniec 1998 r. zostało zmeliorowane 1 139 ha użytków rolnych, w tym 1 097 ha gruntów ornych i 42ha użytków zielonych. Stopień zaspokojenia potrzeb wynosił 47,7 % użytków rolnych (na gruntach ornych - 50,4 % a na użytkach zielonych - 20,0%) i był niższy niż średnio w powiecie płońskim - 79% użytków rolnych (grunty orne - 82,1%, użytki zielone - 62,9%).Użytki rolne wymagające zabiegów melioracyjnych obejmują powierzchnię 1 247 ha, w tym grunty orne - 1 089 ha, użytki zielone -168 ha.

Stan własności użytków rolnych

Stan władania użytków rolnych oraz ich strukturę wg głównych grup użytkowników przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Powierzchnia ha	Struktura %
1. Indywidualne gospodarstwa rolne	8 919	98,9
2. Lasy państwowe	16	0,2
3. RSP	41	0,4
4. PFZ	16	0,2
5. Pozostałe grunty własności publicznej i społecznej	24	0,3
Razem	9 016	100,0

Dominującą formą własności jest sektor gospodarki indywidualnej, do którego należy ok.99 % użytków rolnych.

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Według danych spisu rolnego 1996r. na obszarze gminy było 996 indywidualnych gospodarstw rolnych (o pow. powyżej 1 ha). Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa wynosiła w gminie 9,2 ha (w tym 8,4 ha użytków rolnych) i była wyższa niż średnio w powiecie płońskim - 9,0 ha, jak i woj. mazowieckim - 7,2 ha.

Strukturę obszarową gospodarstw rolnych w gm. Załuski wg danych spisu rolnego 1996r. przedstawia poniższe zestawienie:

Grupy obszarowe gospodarstw	Liczba gospodarstw	Struktura%	
		gmina	powiat płoński
1 - 2 ha	69	6,9	8,7
2 - 5 ha	225	22,6	20,9
5 - 7 ha	196	19,7	17,0
7 - 10 ha	213	21,4	19,8
10 - 15 ha	169	17,0	20,2
15 - 20 ha	76	7,6	7,8
20 - 30 ha	40	4,0	4,4
ponad 30 ha	8	0,8	1,2
Razem	996	100,0	100,0

Powyższe dane wskazują że na obszarze gminy przeważają gospodarstwa małe i średnie o pow. do 10 ha - ok.71%(powiat ok. 66%). Gospodarstwa duże i bardzo duże o powierzchni powyżej 20 ha stanowią ok. 5,0 %, wobec 5,6 % średnio w powiecie płońskim i ok. 8% w woj. mazowieckim.

W porównaniu do danych spisu powszechnego 1988r. liczba gospodarstw indywidualnych(o w 1996r., co oznacza bardzo dużą stabilność w ilości gospodarstw.

Zmiany ilości i struktury obszarowej gospodarstw w latach 1988-1996 przedstawia poniższe zestawienie:

Grupy obszarowe gospodarstw	1988r.		1996r.	
	Liczba gospodarstw	Struktura %	Liczba gospodarstw	Struktura%
1 -2 ha	57	5,5	69	6,9
2 - 5 ha	196	18,9	225	22,6
5 -7 ha	203	19,5	196	19,7
7 - 10 ha	229	22,0	213	21,4
10 - 15 ha	201	19,3	169	17,0
15 ha i więcej	154	14,8	124	12,4
Razem	1 040	100,0	996	100,0

Powyższe dane wskazują na wzrost udziału gospodarstw małych obszarowo o pow. do 5 ha z ok. 24% w 1988r. do ok. 30% w 1996r. oraz spadek liczby gospodarstw dużych o powierzchni ponad 10 ha o ok. 5%. Jednocześnie wzrosła liczba działek rolnych o powierzchni do 1 ha z 47 w 1988r. do 100 w 1996r.

Dane spisu rolnego 1996r. informują że w indywidualnych gospodarstwach rolnych zamieszkuje 3 810 osób, z czego pracę wyłącznie w swoim gospodarstwie deklaruje ok. 60% (2 290osób) .

Główne kierunki produkcji rolnej

Na terenie gminy Załuski w produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż, które zajmują ok. 61% powierzchni zasiewów. W grupie roślin zbożowych ok. 40% stanowią tzw. zboża intensywne- pszenica, jęczmień, pszenżyto (średnio w powiecie płońskim - 25%).

Znaczny areal upraw ok. 18% powierzchni zasiewów zajmują ziemniaki. Rośliny przemysłowe, głównie buraki cukrowe, które stanowią ok. 2% ogółu upraw, nie mają większego znaczenia w produkcji rolnej.

Uprawy roślin pastewnych, które zajmują ok. 10% powierzchni zasiewów, stanowią uzupełnienie naturalnej bazy paszowej dla produkcji zwierzęcej.

W produkcji roślinnej znaczącą pozycję zajmuje produkcja ogrodnicza, głównie uprawy warzyw (ok. 5-8% struktury zasiewów). Ten kierunek występuje w ok.60% gospodarstw indywidualnych.

W produkcji zwierzęcej przeważa chów bydła i trzody chlewnej. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich wg spisu rolnego 1996r. przedstawiał się następująco:

- bydło ogółem - 2,7 tys. szt., w tym krowy - 1,4 tys. szt.
- trzoda chlewna -10,2 tys. szt.

Obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych wynosiła: bydło - 30szt (powiat płoński - 43 szt.), trzoda chlewna -113 szt.(powiat -118 szt.). Wielkości te świadczą o niższym poziomie produkcji zwierzęcej, szczególnie w zakresie chowu bydła niż średnio w powiecie płońskim.

Gmina Załuski odznacza się wysoko intensywną produkcją roślinną. Produkcję roślinną jako dominujący kierunek zadeklarowało ok. 56% gospodarstw indywidualnych, mieszaną (roślinną i zwierzęcą) ok. 35% gospodarstw.

W produkcji rolnej gminy ważną rolę odgrywa uprawa warzyw i owoców miękkich zarówno w uprawie polowej (ok.0,6 tys. ha) jak i pod osłonami. Ogólna powierzchnia szklarni wynosi ok.0,2 tys.m², a tuneli foliowych ok.4,1 tys.m² Struktura upraw jak i specjalizacja gospodarstw wskazują na rozwój rolnictwa typu podmiejskiego z prymatem produkcji roślinnej (sadownictwo, warzywnictwo, uprawy ziemniaka). Jest to wynik dostosowania kierunków produkcji do istniejących

uwarunkowań - warunki przyrodniczo-glebowe, powiązania z rynkiem zbytu, zasoby siły roboczej i warunki ekonomiczne.

Obsługa rolnictwa

- Zaopatrzenie w środki do produkcji rolnej (nawozy, pasze, środki ochrony roślin) prowadzi prywatna jednostka gospodarcza zlokalizowane we wsi Przyborowice Dolne.
- Skup surowców rolniczych prowadzony jest głównie przez zakłady przetwórcze. Mleko skupuje mleczarnia w Płońsku poprzez istniejące zlewnie mleka lub bezpośrednio z zagrody rolnika. Żywiec wieprzowy i wołowy zbywany jest przez rolników w lokalnych punktach skupu przy prywatnych ubojniach oraz kupowany jest przez agencje pośredniczące w dostawie żywca do Zakładów Mięsnych w Płocku i Warszawie.
- W zakresie mechanizacji prac polowych usługi świadczy Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Załuskach a także występują różne formy usług sąsiedzkich. Gospodarstwa indywidualne są stosunkowo dobrze wyposażone w ciągniki i sprzęt rolniczy. Około 67% gospodarstw indywidualnych posiada ciągnik (średnio w gminach powiatu płońskim - 55%).
- Obsługę weterynaryjną dla obszaru całej gminy pełnią dwa prywatne zakłady zlokalizowane we wsi Załuski i Karolinowo.

Głównym ośrodkiem skupiającym usługi dla rolnictwa jest wieś gminna Załuski. Rolnicy korzystają również z usług zlokalizowanych na terenie miasta Płońska oraz Warszawy, szczególnie w zakresie zbytu produktów rolnych (giełdy, hurtownie, skupy).

Na terenie gminy nie występują przeszkody w zakresie organizacji punktów obrotu produktami rolniczymi, jak i punktów zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej.

6.2. Działalność gospodarcza pozarolnicza

Na terenie gminy Załuski działalność gospodarczą prowadzi obecnie (1999r.) 192 podmioty zarejestrowane w systemie REGON.

Zmiany w liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg form własności w latach 1995 -1999 przedstawia poniższe zestawienie:

Rok	Ogółem	Sektor		
		Publiczny	Prywatny	
			Razem	w tym osób fizycznych *
1995	128	10	118	104
1996	150	10	140	122
1997	167	9	158	135
1999	192	11	181	157

* bez spółek cywilnych

Strukturę podmiotów według Europejskiej Klasyfikacji Działalności (EKD) z uwzględnieniem liczby pracujących, form własności, oraz w układzie przestrzennym przedstawiają załączone tablice.

PODMIOTY GOSPODARCZE ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON

gm. Załuski

stan 25. 06 . 1999 r.

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA PODMIOTÓW ZATRUDNIAJĄCYCH / OSOB /					
		DO 5	6-20	21-50	51>100	OGÓLEM	%
1.	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	5	-	2	-	7	3,6
2.	Rybołówstwo i rybactwo	-	-	-	-	-	-
3.	Górnictwo i kopalnictwo	-	-	-	-	-	-
4.	Działalność produkcyjna	18	2	-	-	20	10,4
5.	Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	-	-	-	-	-	-
6.	Budownictwo	20	-	-	-	20	10,4
7.	Handel hurt. i detal., naprawy pojazdów mech., motocykli oraz art. przeznaczenia osobistego i użytku domowego	80	2	-	-	82	42,7
8.	Hotele i restauracje	5	1	-	-	6	3,1
9.	Transport, gosp. magazynowa i łączność	20	-	-	-	20	10,4
10.	Pośrednictwo finansowe	4	1	-	-	5	2,6
11.	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	2	-	-	-	2	1,1
12.	Adm. publ. i obrona narodowa, gwarantowana prawnie opieka socjalna	1	1	-	-	2	1,1
13.	Edukacja	-	4	1	-	5	2,6
14.	Ochrona zdrowia i opieka socjalna	8	1	-	-	9	4,7
15.	Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	14	-	-	-	14	7,3
16.	Ogółem	177	12	3	-	192	100,0
	%	92,2	6,2	1,6	-	100,0	100,0

PODMIOTY ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON

WEDŁUG SEKCJI EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI

gm. Załuski

25. 06 .1999 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓŁEM	w tym:		
		SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO	SPÓŁKI CYWILNE	OSOBY FIZ. PROWADZ. DZIAŁ.GOSP.
* sektor publiczny	11	-	-	-
* sektor prywatny	181	5	5	157
Ogółem: w tym:	192	5	5	157
* Rolnictwo łowiectwo, leśnictwo	7	-	-	2
* Górnictwo	-	-	-	-
* Działalność produkcyjna	20	2	2	16
* Budownictwo	20	-	-	20
* Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów oraz art. przeznaczenia osobistego	82	2	2	76
* Hotele i restauracje	6	-	-	6
* Transport, gospodarka magazynowa i łączność	20	1	1	18
* Pośrednictwo finansowe	5	-	-	4
* Obsługa nieruchomości i działalność związana z prowadzeniem interesów	2	-	-	-
* Administracja publiczna i obrona narodowa; prawnie gwarantowana opieka socjalna	2	-	-	-
* Edukacja	5	-	-	-
* Ochrona zdrowia i opieka socjalna	9	-	-	7
* Pozostała działalność usługowo komunalna, socjalna i indywidualna	14	-	-	6

PODMIOTY GOSPODARCZE ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON W
UKŁADZIE PRZESTRZENNYM

stan 25.06.1999 r.

Lp.	Miejscowość	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Działalność produkcyjna	Budownictwo	Handel hurtowy i detal., naprawy poj. mech. oraz art. użyt. domowego	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka maszynowa i łączność	Pośrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości, wynajem i dział. związ. z prow. interesów	Administracja publiczna i obrona narodowa	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka socjalna	Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	RAZEM
1	Falbogi Wielkie	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
2	Gostolin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Kamienica	-	1	1	4	-	-	-	-	-	1	-	3	10
4	Kamienica Wygoda	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
5	Karolinowo	-	-	-	4	-	-	-	-	-	1	1	1	7
6	Koryciska	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
7	Kroczewo	1	7	4	15	1	1	-	-	-	1	1	5	36
8	Michałówek	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3
9	Naborowo (Naborowo Parcele)	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	4
10	Naborowiec	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	4
11	Niepiekła (Sobole)	-	2	1	5	-	3	-	-	-	-	-	-	11
12	Olszyny Nowe	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
13	Olszyny Stare	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3
14	Przyborowice Dolne	-	-	-	4	-	1	-	1	-	-	-	1	7
15	Przyborowice Górne	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	4
16	Sadowiec	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
17	Smulska	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	4
18	Stróżewo	1	2	2	4	-	-	-	-	-	1	-	1	11
19	Szczytniki	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	4
20	Szczytno	2	1	1	9	1	1	1	-	-	1	1	-	18
21	Słotwin	1	-	-	3	-	3	1	-	-	-	-	-	8
22	Wilamy	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	4
23	Wojny	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2
24	Wrońska(N.Wrońska)	-	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	4
25	Załuski	1	2	1	12	1	1	1	-	2	-	6	1	28
26	Zdunowo	-	1	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	7
27	Złotopolice	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	4
OGÓLEM		7	20	20	82	6	20	5	2	2	5	9	14	192

Wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców wynosi dla gminy Załuski - 33,5 (powiat płoński - 47,2). Wśród podmiotów gospodarczych dominuje sektor prywatny (94%).

Z ogólnej liczby podmiotów - 192 (82 %) zakładów prowadzona jest przez osoby fizyczne. Dominują zakłady związane z działalnością handlową (hurt i detal) - 42,7 %. Drugą pozycję zajmuje działalność produkcyjna, budownictwo oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność - 10,4%.

Pod względem wielkości zatrudnienia przeważają zakłady małe zatrudniające do 5 osób (ok. 92 % podmiotów).

Do podmiotów o zatrudnieniu od 21 - 50 osób należą w zakresie:

- działalność produkcyjna
 - „Firma - piekarnie, handel, gastronomia” w Kroczewie,
 - Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowe „BUDMENT” w miejscowości Niepiekła,
- handel
 - „AGBENZ” Sp. z o.o. w Załuskach,
 - Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe „BORYNA” w Załuskach,
- hotele, restauracje
 - Bar gastronomiczny w Załuskach,
- pośrednictwo finansowe
 - Bank Spółdzielczy w Załuskach,
- administracja
 - Urząd Gminy w Załuskach,
- edukacja
 - szkoły podstawowe: w Stróżewie, Karolinowie, Szczytnie, Kamienicy,
- ochrona zdrowia
 - Kontraktowy Ośrodek Zdrowia w Załuskach.

Zakładami zatrudniającymi od 6 -20 osób są:

- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna im. Ziemi Mazowieckiej w Szczytnie,
- Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Załuskach,
- Szkoła Podstawowa w Kroczewie.

6.3. Struktura budżetu gminy

Dochody budżetu gminy

Według danych statystycznych struktura dochodów budżetowych gminy w latach 1995-1997 przedstawiała się następująco:

	1996		1996		1997	
	tys.	%	tys, zł	%	tys. zł	%
Dochody ogółem	1508,6	100,0	3234,2	100,0	4369,0	100,0
w tym:						
- podatki i opłaty	583,8	38,7	750,0	23,2	929,2	21,3
lokalne						
- udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	341,9	22,7	403,7	12,5	453,6	10,4
- subwencje ogólne	212,8	14,1	1484,3	45,9	1988,5	45,5
- dotacje budżetu państwa	228,5	15,1	337,1	10,4	483,8	11,0
- pozostałe (inne)	141,6	9,4	259,1	8,0	513,9	11,8

Z analizy struktury dochodów budżetu wynika, że dochody gminy związane bezpośrednio z aktywnością gospodarczą stanowiły do roku 1995 ok. 70 % (1995) budżetu, zaś po przejęciu w roku 1996 szkolnictwa przez samorząd, udział ten spadł do ok. 43%. (1997r.).

Dochody własne w roku 1997 stanowiły głównie: (w tys. zł)

- podatek rolny - 562,2
- podatek od nieruchomości -225,2
- podatek od środków transportu - 85,0
- opłaty skarbowe - 56,8

Dochody z partycypacji w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w 1997 r. zasiliły budżet gminy w ok. 10 %. Dochody ogółem i własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 1995 - 1997 na tle powiatu płońskiego kształtują się następująco:

ROK	GMINA		POWIAT PŁONSKI	
	dochody ogółem	dochody własne*	dochody ogółem	dochody własne*
1995	270,6	104,7	X	X
1996	577,9	134,0	X	X
1997	784,9	166,9	786,0	236,2

* obejmują podatek rolny, od nieruchomości, od środków transportowych, opłata skarbową,

Wydatki budżetu gminy

Według danych statystycznych struktura wydatków budżetowych w latach 1995 - 1997 kształtowała się następująco:

Rok	W tym:		W tym:					
	w tys. zł	%	wydatki inwestycyjne		wydatki materialne		Wynagrodzenia	
			tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
1995	1434,3	100,0	189,8	13,2	982,6	69,2	251,9	17,6
1996	2844,5	100,0	299,0	10,5	1548,7	54,4	996,8	35,1
1997	4175,1	100,0	1306,5	31,3	1669,2	40,0	1199,4	28,7

W strukturze wydatków gminy Załuski największą pozycję stanowią wydatki materialne (bieżące), które wraz z wydatkami na wynagrodzenia wynosiły w 1997 r. - około 69 % całości wydatków.

Struktura wydatków wybranych działów gospodarki narodowej kształtuje się następująco:

Wyszczególnienie	1995 <i>MmEłmmEłEłmm</i>	1998	1997
Ogółem	100,0	100,0	100,0
w tym:			
-gospodarka komunalna	2,7	1,5	1,2
-gospodarka mieszkaniowa	2,0	1,4	1,5
-oświata i wychowanie	14,2	49,9	43,9
-kultura i sztuka	1,1	0,6	0,5
-ochrona zdrowia	0,1	0,0	0,2
-opieka społeczna	16,4	9,5	7,3
-kultura fizyczna i sport	0,1	0,1	14,7
-administracja samorządowa	21,6	0,0	13,0

W strukturze wydatków największą pozycję od roku 1996 stanowią wydatki na cele oświatowe. Drugą pozycję (1997 r.) zajmuje kultura fizyczna i sport, a następnie administracja samorządowa.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki w gminie na tle powiatu płońskiego kształtują się następująco (w zł):

ROK	GMINA POWIAT PŁONSKI	
1995	257,3	x
1996	256,3	x
1997	750,0	793,6

Rok budżetowy 1997 gmina zakończyła dodatnim wynikiem finansowym (193,9 tys. zł).

7.0. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACYJNA

7.1. Komunikacja

Powiązania komunikacyjne.

Przez teren gminy, z północy na południe przebiega droga krajowa nr 7 Gdańsk - Warszawa. Droga ta jest osią komunikacyjną gminy i wraz z drogą wojewódzką nr 571, krzyżującą się z nią w miejscowości Przyborowice Górne, stanowi podstawowe powiązanie obszaru gminy i wsi gminnej z terenami zewnętrznymi. Płońsk oddalony jest ok. 16 km na północny zachód, Nowy Dwór Mazowiecki - ok. 18 km na południowy wschód, Warszawa - ok. 40 km - drogą krajową nr 7, a Nasielsk - ok.. 23 km - drogą wojewódzką nr 571.

Duże znaczenie w powiązaniach zewnętrznych gminy odgrywa również droga powiatowa nr 07795 Załuski - Goławin (droga krajowa nr 62 - w kierunku Płocka).

Nadrzędny układ komunikacyjny na terenie gminy stanowią drogi: krajowa nr 7, wojewódzka nr 571 i drogi powiatowe.

Droga krajowa nr 7 Gdańsk - Warszawa, o łącznej długości na obszarze gminy ok. 16 km przebiega przez teren wsi: Szczytniki, Szczytno, Przyborowice Górne, Michałówek, Załuski, Niepiekła i Kroczewo. Od kilku lat jest modernizowana i obecnie posiada na całym odcinku w gminie dwie jezdnie. Jednocześnie trwają prace projektowe mające na celu dostosowanie tej drogi do parametrów drogi ekspresowej. Planowana jest realizacja czterech węzłów komunikacyjnych, wiążących przyległe tereny z drogą w miejscowościach: Szczytno, Przyborowice Górne, Załuski i Kroczewo.

Ruch na drodze nr 7 to w ogromnej większości ruch tranzytowy o charakterze gospodarczym. Według danych generalnego pomiaru ruchu w 1995r, średni dobowy ruch pojazdów samochodowych na przebiegającym przez teren gminy odcinku drogi nr 7 wynosił 13.900 pojazdów na dobę, natomiast na rok 2015 prognozowany jest ruch o natężeniu 34.000 pojazdów na dobę.

Droga wojewódzka nr 571 Naruszewo - Nasielsk, o łącznej długości na obszarze gminy ok. 8,5 km przebiega przez miejscowości: Słotwin, Przyborowice Dolne, Przyborowice Górne i Karolinowo. Droga posiada nawierzchnię utwardzoną - bitumiczną. Średni dobowy ruch pojazdów samochodowych na przebiegającym przez teren gminy odcinku tej drogi, według danych generalnego pomiaru ruchu w 1995r, wynosił 400 pojazdów na dobę i w większości został zakwalifikowany jako ruch gospodarczy. Wielkość ruchu na tej trasie wykazuje tendencję wzrostową.

Drogi powiatowe

Sieć dróg powiatowych na terenie gminy stanowi jedenaście dróg o łącznej długości ok. 44,2 km :

- nr 07771 Wrońska - Omięciny - Joniec (dł. na terenie gminy ok. 2,7 km)
- nr 07772 Słotwin - Wrońska (dł. ok. 3,1 km)
- nr 07773 Krysk - Poczernin - Pilitowo (dł. ok. 0,6 km)
- nr 07775 Radzyminek - Wichorowo - Postruże (dł. ok. 0,4 km)
- nr 07793 Trębki - Kamienica - Naruszewo (dł. ok. 6,4 km)
- nr 07794 Kamienica - Olszyny - Przyborowice (dł. ok. 7,3 km)
- nr 07795 Załuski - Zdunowo - Kamienica (dł. ok. 8,2 km)
- nr 07796 Załuski - Koryciska - Wrona Stara (dł. ok. 4,3 km)
- nr 07797 Kroczewo - Trębki (dł. ok. 2,0 km)
- nr 07798 Kroczewo - Wilamy - Koryciska (dł. ok. 8,8 km)
- nr 07799 Wrona Stara - Wilamy - Zaręby (dł. ok. 0,4 km)

Drogi powiatowe w ok. 70% posiadają nawierzchnię utwardzoną - bitumiczną. Jednakże nadal ponad 20% to drogi gruntowe o nawierzchni nieulepszonej.

a poprzez planowane węzły drogowe możliwe będzie włączenie się do ruchu ekspresowego.

Drogi gminne o łącznej długości ok. 80 km, stanowią uzupełnienie układu drogowego gminy. Obsługują przede wszystkim zabudowę rozproszoną, stanowią komunikację wewnątrz wsi, tworzą połączenia między wsiami i ułatwiają dojazdy do użytków rolnych. W większości (ok. 70%) są to drogi o nawierzchni nieutwardzonej gruntowej i żwirowej.

Obszar gminy należy do średnio dobrze obsłużonych komunikacyjnie

- wskaźnik gęstości dróg publicznych o nawierzchni utwardzonej wynosi ok. 76,0 km/100km² (wskaźnik ten w byłym województwie ciechanowskim wynosił
- 76,75 km/100km²)

Na terenie gminy, w Załuskach, przy zachodniej jezdni drogi krajowej nr 7 znajduje się jedna stacja paliw z zespołem parkingów i obiektami handlowo - gastronomicznymi. Druga stacja paliw powstaje również w Załuskach w samej miejscowości przy wschodniej jezdni drogi nr 7.

W zakresie komunikacji zbiorowej, głównym przewoźnikiem jest PKS, obsługujący większość miejscowości w gminie.

Przez teren gminy nie przebiega żadna linia kolejowa. Najbliższe stacje znajdują się w Płońsku (ok. 16 km od miejscowości gminnej) na linii kolejowej Nasielsk - Sierpc - Toruń, oraz w Nowym Dworze Mazowieckim (ok. 18 km) na magistralnej linii kolejowej E-65 Gdańsk - Warszawa.

7.2. Elektroenergetyka

Zaopatrzenie w energię elektryczną odbiorców na terenie gminy, odbywa się z GPZ 110/15 kV w Płońsku i częściowo z GPZ w Pomiechówku, zasilanych napowietrzną linią przesyłową WN 110 kV Staroźreby - Pomiechówek. Linia ta przebiega na obszarze gminy na długości ok. 4,5 km przez obszar wsi Wrońska i Karolinowo.

Energia elektryczna rozprowadzana jest do odbiorców poprzez rozdzielczą sieć linii napowietrznych średnich napięć 15 kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4 KV i sieć odbiorczą niskiego napięcia 220/380 V.

Sieci i urządzenia elektroenergetyczne są własnością Zakładu Energetycznego S.A, w Płocku, w zarządzie Rejonu Energetycznego w Płońsku.

Dostawy energii elektrycznej pokrywają zapotrzebowanie odbiorców na terenie gminy. Działania RE polegają przede wszystkim na utrzymaniu ciągłości dostaw energii, konserwacji linii i urządzeń, rozbudowie sieci w rejonie skupisk odbiorców. W celu zmniejszenia awaryjności układu konieczna jest sukcesywna modernizacja sieci, wymiana linii i rozbudowa sieci stacji transformatorowych w celu zmniejszenia długości odbiorczych linii niskich napięć.

7.3. Gazownictwo

Przez obszar gminy, na długości ok. 8,8 km, przez tereny wsi Szczytniki, Szczytno, Wrońska, Przyborowice Górne i Karolinowo przebiega przesyłowa sieć gazowa wysokiego ciśnienia 6,4 MPa - dwa gazociągi DN 500 relacji Rembelszczyzna - Włocławek. Z gazu sieciowego nie korzystają jednak mieszkańcy gminy. Zaopatrywani są w butlowy gaz propan - butan, poprzez sieć punktów wymiany butli. Docelowo, w oparciu o „Studium rozwoju gazyfikacji województwa ciechanowskiego” (1996r), wykonane przez GAZOPROJEKT Wrocław, przewiduje się realizację gazociągu wysokiego ciśnienia od istniejącego gazociągu 2 x DN 500 od Przyborowice Górnych w kierunku Zakroczymia. Zaopatrzenie w gaz mieszkańców gminy odbywać się będzie poprzez stacje redukcyjno - pomiarowe I^o, które mogą być zlokalizowane w rejonie wsi Szczytno, Załuski i Kroczewo. Do odbiorców doprowadzony będzie poprzez rozdzielczą sieć średniego ciśnienia. Realizacja sieci

i urządzeń gazowniczych w gminie musi być poprzedzona opracowaniem koncepcji programowej gazyfikacji, w oparciu o którą możliwe będzie przyjęcie najbardziej optymalnego rozwiązania.

W południowej części gminy, w relacji wschód - zachód, przez teren wsi Sadowiec, Naborowo, Naborowiec, Zdunowo, Niepiekła i Wojny, na długości ok. 9,0 km przebiega ropociąg w kierunku Płocka. Nie ma on bezpośredniego znaczenia dla gminy, wprowadza jednak ograniczenia w możliwościach zainwestowania w rejonie swojego przebiegu.

7.4. Telekomunikacja

Obiekty i urządzenia telekomunikacyjne na terenie gminy są własnością Telekomunikacji Polskiej S.A., zarządzane przez Rejon Telekomunikacyjny w Płońsku. Abonentów na obszarze gminy obsługuje automatyczna centrala telefoniczna w Załuskach. Łączna liczba abonentów telefonicznych (wg danych na sierpień 1998r) wynosiła 473, co daje wskaźnik dostępności telefonów równy 85,0 abonentów na 1000 mieszkańców. Jest to wskaźnik wyższy od średniej dla terenów wiejskich w byłym województwie ciechanowskim - 64,5 abon./1000 mieszkańców oraz wyższy od średniej dla terenów wiejskich powiatu płońskiego - około 81,9 abon./1000 mieszkańców.

Łączność telefoniczna odbywa się głównie poprzez napowietrzne linie telefoniczne. Obecnie budowane i modernizowane sieci realizuje się jako linie kablowe. Budowa linii kablowych w pierwszej kolejności dotyczy wsi o zabudowie zwartej. Tereny z rozproszoną zabudową mogą zostać objęte radiowym systemem dostępu abonenckiego na bazie centrali we wsi gminnej.

W zakresie telefonii komórkowej, na terenie gminy działa stacja bazowa cyfrowej telefonii komórkowej GSM w Szczytnie.

7.5. Gospodarka wodno - ściekowa i komunalna

Zaopatrzenie w wodę

Analizowana gmina należy do gmin niedoinwestowanych w zakresie budowy wodociągów zbiorowych. Obecnie niespełna 40% ludności gminy Załuski korzysta z wodociągu sieciowego, co znacznie odbiega od średniej w powiecie płońskim wynoszącej 53% korzystających z sieci wodociągowej. Duże dysproporcje widoczne są również przy porównywaniu wielkości jednostkowego zużycia wody w gospodarstwach domowych. Wymieniony wskaźnik dla gminy Załuski jest blisko trzykrotnie niższy niż analogiczny wskaźnik charakteryzujący stan zaopatrzenia w wodę ludności powiatu.

Największy zasięg (9 wsi przy długości sieci wodociągowej 34,6 km) i znaczenie dla zaopatrzenia ludności w wodę ma wodociąg „Szczytno”. Obejmuje on swoim zasięgiem fragment północnej i zachodniej części gminy. Zgodnie z założeniami projektowymi wodociąg ten bazujący na dwóch studniach głębinowych:

- nr 1 (awaryjnej) o wydajności 25 m³/godz. przy depresji 15 m,
- nr 2 (podstawowej) o wydajności 25 m³/godz. przy depresji 6,4 m,

oraz wybudowanej w 1987 roku stacji uzdatniania wody o wydajności 55 m³/godz. (600m³/dobę) miał dostarczać wodę do trzech wsi z terenu gminy Załuski: Szczytno, Słotwin, Wrońska i jednej z gminy Naruszewo - wsi Krysk Nowy. Przeprowadzona analiza zużycia wody w latach 1988-1996 wykazała, że moc produkcyjna stacji wodociągowej wykorzystana była jedynie w ca 20%. Zarząd Gminy w Załuskach podjął decyzje o rozbudowie wodociągu w kierunku południowym i południowo wschodnim oraz skierowaniu nadwyżek wody do kolejnych wsi: Sadowiec, Olszyny Nowe, Olszyny Stare i Przyborowice Dolne.

Wodociąg „Szczytno” jest nadal rozbudowywany, w końcu 1999 roku planuje się podłączenie wsi Smulka.

Zbiorowym zaopatrzeniem w wodę objęte jest również Kroczewo (w tym Kroczewo Baraki i Kroczewo Kolonia) oraz na małym fragmencie miejscowość gminna (w oparciu o ujęcie zlokalizowane w sąsiedztwie ośrodka zdrowia). Na koniec 1998 roku woda z wodociągów sieciowych doprowadzona była łącznie do ca 350 gospodarstw domowych.

Odprowadzenie ścieków

Systematyczny wzrost ilości wody dostarczanej do kolejnych miejscowości poprzez rozbudowę wiejskich wodociągów wywołuje ujemne skutki związane z brakiem gminnej oczyszczalni ścieków. Między rozwojem zaopatrzenia w wodę a zorganizowanym odprowadzeniem i oczyszczeniem ścieków istnieje rażąca dysproporcja, która wynika z dużo wyższych kosztów tych drugich urządzeń.

Przeważająca ilość ścieków bytowo-gospodarczych powstająca na terenach wiejskich gromadzona jest w osadnikach bezodpływowych, skąd wywożona jest wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego na oczyszczalnię ścieków w Płońsku i Zakroczymiu. Część ścieków w sposób nie nadzorowany jest wywożona na pola, do lasu lub wylewana do rowów melioracyjnych itp. W związku z budową wiejskich wodociągów stwierdza się systematyczny wzrost ilości ścieków.

Na terenie gminy istnieje zakładowa mechaniczna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Wrońska. Punktowy zrzut ścieków technologicznych z mycia

urządzeń produkcyjnych (poza minimalnie zanieczyszczonymi ściekami pochłoniczymi) z Gorzelni Rolniczej trafia za pośrednictwem rowu melioracyjnego do rzeki Naruszewki.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami jest jednym z najważniejszych problemów ekologicznych. Jest to spowodowane stale zwiększającą się masą powstających odpadów i nie wystarczającym ich gospodarczym wykorzystaniem. Szacuje się, że odpady komunalne stanowią blisko 50% ogólnej ilości odpadów.

Ocenia się, że w gminie Załuski powstaje rocznie ok. 415 Mg odpadów. Gospodarka odpadami w gminie sprowadza się wyłącznie do ich gromadzenia na składowisku, na które trafia również niewielka część nie wykorzystanych gospodarczo odpadów przemysłowych.

W latach 1971-78 odpady utylizowane były poprzez ich składowanie na gminnym wysypisku odpadów o powierzchni 0,5 ha i pojemności 10000 m³, zlokalizowanych we wschodniej części gminy, na gruntach wsi Falbogi Wielkie. Kolejne wysypisko funkcjonujące w latach 1978-1995 na terenie gminy zlokalizowane było w rejonie wsi Zdunowo. Lokalizacja uzgodniona była z Wydziałem Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Leśnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Ciechanowie z dnia 28.05.1990r. OS.OZ.-8624-1.7/90.

Znaczna część odpadów trafiała również na nielegalne składowisko tzw. „dzikie”, zlokalizowane na terenie gruntów wsi Karolonowo (pow.1,5 ha). W bezpośrednim sąsiedztwie tego terenu przewiduje się budowę kolejnego gminnego składowiska odpadów. Do czasu jego realizacji odpady wywożone będą na wysypiska komunalne dla Płońska (Dalanówek) i Zakroczymia.

**8.0. INFORMACJA ZE STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA**

Informacja ze „STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA CIECHANOWSKIEGO” dla gminy ZAŁUSKI

I. Ponadlokalne uwarunkowania przestrzenne

- Teren gminy leży w obszarze funkcjonalno-przestrzennym „Zielone Płuca Polski”;
- Obszar chronionego krajobrazu występuje w południowej części i obejmuje 3 347 ha, tj. ok. 30% ogólnej powierzchni gminy;
- W północno-zachodniej części gminy występują obszary o słabej izolacyjności gruntowej warstw wodonośnych;
- Teren gminy zahczony został do obszarów o najwyższej przydatności rolniczej odpowiadający głównie klasom I-IV;
- Miejscowość Kroczewo posiada zabytkowy układ historyczno-urbanistyczny oraz strefę ochrony konserwatorskiej.

II. Informacje ogólne wynikające z przyjętej polityki przestrzennej województwa

1. *Obszar województwa*

Zgodnie z „Koncepcją polityki zagospodarowania przestrzennego kraju” przyjmuje się założenie równoważenia rozwoju jako wyznacznik kształtowania polityki przestrzennej województwa.

Realizacja zasady równoważenia rozwoju umożliwi stopniowe niwelowanie dysproporcji przestrzennych zarówno w zagospodarowaniu, jak i w poziomie życia mieszkańców z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska.

Dla realizacji postawionych celów rozwoju województwa określa się główne kierunki polityki w odniesieniu do całego obszaru województwa w zakresie:

- podniesienie poziomu ekonomicznego województwa poprzez:
 - integrację funkcjonalno-przestrzenną województwa,
 - poprawę efektywności wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - poprawę stanu wykorzystania istniejącego potencjału przemysłowego i dostosowanie jego struktury do wymogów konkurencyjności gospodarki rynkowej;
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez:
 - wzrost poziomu dochodów i konsumpcji,
 - zmniejszenie przestrzennego zróżnicowania poziomu życia,
 - ukształtowanie racjonalnego przestrzennie systemu obsługi ludności;
- ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez:
 - ochronę walorów obszarów najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo,
 - racjonalizację wykorzystania zasobów naturalnych,
 - ograniczenie antropopresji na środowisko,
 - utrzymanie i rewaloryzację zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego;
- rozwój i usprawnienie systemów infrastruktury technicznej poprzez:
 - podniesienie stanu technicznego i parametrów użytkowych dróg i linii kolejowych,
 - usprawnienie i unowocześnienie systemów inżynierskich,
 - stworzenie kompleksowych systemów gospodarki wodno-ściekowej.

2. **Gmina Załuski** - położona jest na obszarze funkcjonalno-przestrzennym określonym w „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa” jako strefa A (A2), tj. strefa aktywizacji w oparciu o wysokie walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Politykę przestrzenną w odniesieniu do tej strefy, a dotyczącą gminy Załuski określa się następująco:

- wzmocnienie wykształconych już kierunków produkcji roślinnej i zwierzęcej
- wprowadzenie nowoczesnej produkcji rolnej w powiązaniu z przetwórstwem;

- aktywizacja agrobiznesu m.in. poprzez tworzenie ośrodków informacyjno- edukacyjnych, tworzenie sieci obrotu towarowego,
- upowszechnienie zadrzewień dla wzmocnienia funkcji ekologicznej,
- ochrona gleb dobrych (przeciwdziałanie zjawiskom stepowienia i erozji wietrznej),
- podejmowanie działań zmierzających do realizacji programu Mazowiecka Strefa Ekonomiczna,
- inspirowanie działań stymulujących rozwój terenów położonych w zasięgu oddziaływania krajowego systemu transportowego,
- wzmocnienie specjalizacji gospodarstw rolnych w produkcji owoców miękkich i zielarstwa w powiązaniu z potencjałem przetwórczym.

Wieś gminna Żaluski pełnić będzie funkcję ośrodka obsługi lokalnej. Posiada korzystne warunki w zakresie dostępności do krajowego systemu transportowego i automatycznych połączeń telefonicznych.

UL Informacje o przewidywanych ponadlokalnych zadaniach inwestycyjnych

- modernizacja i przebudowa dróg w dostosowaniu do parametrów odpowiednich dla poszczególnych kategorii,
- budowa oczyszczalni ścieków i rozbudowa systemów kanalizacyjnych na terenach wiejskich zwłaszcza w jednostkach osadniczych o skoncentrowanej zabudowie,
- modernizacja drogi nr 7 Gdańsk-Warszawa celem dostosowania do parametrów drogi ekspresowej,
- potencjalne tereny do zalesienia wynoszą ok. 0,1 tys. ha.

UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

**GMINY
ZAŁUSKI**

**Część II K I E R U N K I ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO**

Załącznik nr 3 do uchwały Nr 182/XXIX/2002 Rady Gminy w Załuskach z dnia 24.04.2002 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Załuski.

Ciechanów, 2000 r.

USŁUGI PROJEKTOWE
w zakresie planowania przestrzennego
Roman Ryszard Korpanty
ul. Witosa 9/53, tel. (0-23) 672 40 39
06 - 413 Ciechanów
NIP 566-162-55-21, Regon: 130413550

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Stanisław Korpanty
ul. Witosa 9/53, tel. (0-23) 72-40-39
06-400 Ciechanów
-upr. urbanistyczne MGPIB nr 267/88
-uprawniony projektant w specjalności architektonicznej, Cie-52/91

Główny projektant: mgr inż. arch. Stanisław Korpanty

Współpraca: mgr Barbara Buczek
mgr Stanisława Delejzych
mgr inż. Elżbieta Jaglak
arch. Grzegorz Piekarski
mgr inż. Anna Słonecka
arch. Sławomir Tabor

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	1
I. MOŻLIWOŚCI I SZANSE ROZWOJU GMINY	2
II. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW ROZWOJU	4
1. Problemy przyrodnicze i ekologiczne	4
2. Problemy środowiska kulturowego	4
3. Problemy społeczne	5
4. Problemy strukturalne	5
5. Problemy w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej	6
III. CELE ROZWOJU	7
IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	8
1. Struktura funkcjonalno - przestrzenna	8
2. Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego w strefach funkcjonalno - przestrzennych	8
3. Ustalenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego	11
3.1. Obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych	11
3.2. Lokalne wartości środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe	14
3.3. Obszary	rolniczej przestrzeni produkcyjnej
3.4. Obszary	zabudowane
3.5. Obszary	przeznaczone pod zabudowę
3.6. Kierunki	rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej
3.7. Obszary	przewidywane do realizacji zadań
3.8. Tereny wskazane do objęcia sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	22

WPROWADZENIE

Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Załuski zostały opracowane jako drugi etap prac nad **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**. Merytoryczną podstawą określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego było szczegółowe rozpoznanie stanu istniejącego (pierwszy etap prac) i wynikających stąd uwarunkowań dalszego rozwoju, które zidentyfikowano w podziale na:

- inspirujące rozwój (zbiór czynników i zjawisk pozytywnych), których wykorzystanie jest podstawą rozwoju obszaru,
- ograniczające rozwój przestrzenny (problemy rozwoju), których likwidacja stanowi warunek pozytywnych przekształceń zachodzących w przestrzeni.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym, która stanowi formalną podstawę opracowania studium, określono:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej; w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane ze wskazaniem terenów wymagających przekształceń i rehabilitacji
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, w tym przewidziane do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki zagospodarowania przestrzennego kraju.

Integralną częścią opracowania jest plansza gminy w skali 1:10000 - **kierunki zagospodarowania przestrzennego**.

I. MOŻLIWOŚCI I SZANSE ROZWOJU GMINY

Analiza wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań dotychczasowego zagospodarowania przestrzennego pozwala na określenie czynników sprzyjających rozwojowi:

- położenie gminy w zasięgu oddziaływania aglomeracji warszawskiej,
- korzystne położenie gminy w systemie komunikacji drogowej - na przebiegu drogi krajowej nr 7 (planowane 4 węzły komunikujące obszar gminy z tą drogą) i krzyżującej się z nią drogi wojewódzkiej nr 571, ważnej w kontekście otwartego nowego mostu w Wyszogrodzie, oraz przebiegającej w sąsiedztwie drogi krajowej nr 62,
- dobrze wykształcony układ dróg stanowiących powiązania wewnątrzgminne oraz z układem dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych,
- możliwość aktywizacji gospodarczej terenów położonych w sąsiedztwie drogi krajowej nr 7 (w tym tereny dotychczasowego poligonu wojskowego), szczególnie w rejonie węzłów komunikacyjnych,
- potencjalne możliwości wykorzystania zasobów kruszywa naturalnego (rejon prognostyczny dla piasków na wschód od miejscowości gminnej) jako czynnika rozwoju. Jest to złożenie nie kolidujące ze środowiskiem naturalnym, do eksploatacji bez ograniczeń.
- warunki sprzyjające (przyrodniczo - glebowe, powiązanie z rynkiem zbytu, organizacja gospodarstw indywidualnych) dla rozwoju rolnictwa typu podmiejskiego (warzywnictwo, sadownictwo, uprawa ziemniaka),
- korzystne warunki dla rozwoju produkcji artykułów spożywczych (wysoko przetworzonych) dla zaopatrzenia aglomeracji warszawskiej,
- korzystne warunki do lokalizacji zakładów przetwórstwa rolno - spożywczego oraz małych przetwórni bezpośrednio w gospodarstwach rolnych,
- korzystne warunki do produkcji zdrowej żywności,
- obszary predysponowane do zalesień (grunty słabe jakościowo) stanowią ok.16% obszaru gminy, a ich układ przestrzenny sprzyja powiększeniu istniejących kompleksów leśnych, tworzeniu ciągłości układów przyrodniczych, stabilizacji równowagi ekologicznej na obszarze chronionego krajobrazu oraz podniesieniu atrakcyjności turystycznej gminy,
- małe zaludnienie oraz znaczące kompleksy obszarów o nie zdegradowanym krajobrazie - możliwość zachowania dobrej kondycji ekosystemów i efektywnego ich wykorzystania dla potrzeb turystyki,
- liczne obiekty historyczne, cenne z punktu widzenia kultury (np. parki podworskie) stanowią również czynnik sprzyjający rozwojowi turystyki,
- przeważający obszar gminy posiada dobre warunki do zaopatrzenia w wodę w oparciu o czwartorzędowe poziomy wodonośne. Najkorzystniejsze warunki występują w rejonie drogi krajowej nr 7, co zwiększa predyspozycję tego rejonu do aktywizacji gospodarczej (Szczytno, Szczytniki, Załuski, Kroczewo)

- dobre warunki do gazyfikacji gminy - od przebiegającej przez teren gminy przesyłowej linii gazowej Rembelszczyzna - Włocławek 2xDN500.
- dobra podstawa rozwoju telefonizacji gminy - automatyczna centrala telefoniczna w Załuskach, możliwość realizacji na jej bazie radiowego systemu dostępu abonenckiego (RSDA) dla obszarów bez możliwości doprowadzenia sieci telefonicznej.

II. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW ROZWOJU

Szczegółowe rozpoznanie stanu zagospodarowania przestrzennego i możliwości rozwoju, przeprowadzone w ramach pierwszego etapu opracowania **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Załuski - studium uwarunkowań przestrzennych**, pozwala na identyfikację głównych problemów mających wpływ na sposób zagospodarowania przestrzennego gminy.

Są to problemy:

- przyrodnicze i ekologiczne,
- społeczne,
- strukturalne,
- środowiska kulturowego,
- w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.

1. Problemy przyrodnicze i ekologiczne

- bardzo niski stopień lesistości - 8,4 % (kraj - 28,1 %) wobec występowania obszarów zagrożonych deficytem wód podziemnych. Znaczne rozdrobnienie i rozproszenie kompleksów leśnych osłabia hydrologiczną i klimatologiczną rolę lasów, stabilizujących poziom wód gruntowych. Optymalną lesistość dla terenów nizinnych określa się na 15%.
- brak szerszego wykorzystania walorów przyrodniczych i krajobrazowych jako czynnika rozwoju turystyki na obszarze chronionego krajobrazu - ok. 30 % powierzchni gminy (południowy i północno - wschodni fragment gminy),
- niedoinwestowanie w urządzenia gospodarki wodno - ściekowej, dysproporcja między zaopatrzeniem w wodę a zorganizowanym odprowadzeniem ścieków,
- konieczność przestrzegania zasad gospodarowania na terenach chronionych (parki podworskie, użytki ekologiczne, lasy ochronne) oraz wokół obiektów prawnie chronionych (pomniki przyrody) przy jednoczesnej potrzebie rozwoju działalności gospodarczej,

2. Problemy środowiska kulturowego

- trudności w zachowaniu i ochronie obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz postulowanych do ochrony,
- niski stopień zachowania historycznych układów przestrzennych oraz szlaków (traktów) historycznych,
- niski stopień zachowania relikwów kultury i własności szlacheckiej w postaci założeń podworskich i pofolwarcznych, jako przykładów dawnego typu osadnictwa i rodzaju gospodarki rolnej,
- brak określenia (i realizacji) standardów w zakresie zabudowy (szczególnie w miejscowościach o historycznych układach i dobrze zachowanym krajobrazie), zarówno w sensie kształtu, jak i technologii budowania,

- niska atrakcyjność miejsc i obiektów o wartościach kulturowych,
- problemy z zachowaniem i ochroną zabytków sztuki ludowej (chaty wiejskie, krzyże i kapliczki przydrożne) oraz gromadzenie i ochrona zabytków ruchomych.

3. Problemy społeczne

- gmina jest, pod względem zaludnienia, terenem odpływowym (ujemne saldo migracji),
- dominującą populacją są kobiety - na 100 mężczyzn przypada 102 kobiety (w powiecie odpowiednio: 100M/98K)
- występujące bezrobocie - 225 osób (1998 r.), przy dużym udziale (ok. 98%) pozostających bez pracy dłużej niż rok (niemożność podjęcia pracy) oraz dotyczące grupy osób w wieku mobilnym 18-44 (67%),
- trudna sytuacja materialna mieszkańców - ok. 17 % korzysta ze świadczeń pomocy społecznej (930 osób).

4. Problemy strukturalne

- niedostateczny poziom wyposażenia jednostek osadniczych w infrastrukturę społeczną i techniczną przy jednoczesnym rozdrobnieniu sieci osadniczej,
- rozproszenie obiektów i urzędzeń usługowych oraz ich niski standard,
- niedostosowana baza techniczna szkół do wymogów wprowadzanej reformy oświaty (brak sal gimnastycznych i pełnowymiarowych boisk sportowych),
- niska aktywność gospodarcza - mała liczba podmiotów gospodarczych (wskaźnik 33,5/1000 mieszk., powiat - 47,2) w kontekście sąsiedztwa i potrzeb aglomeracji warszawskiej oraz położenia przy ważnej (w skali kraju), trasie komunikacyjnej,
- dominacja małych zakładów pracy, zatrudniających do 5 osób (ok.92 podmiotów),
- niedobór terenów komunalnych wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę techniczną o właściwej lokalizacji dla realizacji celów publicznych,
- zły stan zasobów mieszkaniowych (ok.13 % mieszkań w budynkach o palnym materiale ścian, sprzed 1945 roku, kwalifikujące się do wymiany),
- niski stopień wyposażenia zasobów mieszkaniowych w urządzenia sieciowe (wodociąg, kanalizacja, gaz, telefon),
- brak zakładów przetwórstwa rolno - spożywczego powoduje, że rolnictwo jest przede wszystkim dostawcą surowców dla producentów z zewnątrz,
- słabo wykształcone infrastruktura rynkowa, obsługująca i wspomagająca producentów (hurtownie, magazyny skupujące produkty rolnicze, giełda towarowa, zakłady przetwórcze, instytucje kredytujące zakłady przetwórcze,...),
- bariera infrastrukturalna - niski stopień wyposażenia w systemy zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz brak sieciowej kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków (budowa wodociągów bez równoczesnej realizacji kanalizacji i utylizacji ścieków),

Problemy w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej

słaba jakość dróg, szczególnie gminnych i powiatowych pod względem stanu i parametrów technicznych (nośność, szerokość, nawierzchnia, pobocza),

docelowo, w momencie zakwalifikowania drogi nr 7 do kategorii dróg ekspresowych, zostanie ograniczona jej dostępność. Powiązania komunikacyjne z tą drogą możliwe będą poprzez węzły w Szczytnie, Przyborowicach, Załuskach i Kroczewie. Spowoduje to znaczne ograniczenia i utrudnienia w powiązaniu terenów położonych po wschodniej i zachodniej stronie drogi.

brak koncepcji gazyfikacji gminy stanowiącej warunek techniczny i ekonomiczny dalszych działań realizacyjnych przy gazyfikacji gminy,

ograniczenia inwestycyjne wynikające z przebiegu gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia 2xDN500 Rembelszczyzna - Włocławek oraz z przebiegu linii ropociągu,

niedoinwestowanie w dziedzinie telekomunikacji (braki w sieciach),

niedoinwestowanie w zakresie sieci wodociągowych w środkowej i południowo - zachodniej części gminu, w tym w rejonie o deficycie wód podziemnych (Naborowo, Zdunowo),

brak zorganizowanego systemu odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków.

III. CELE ROZWOJU

Cele rozwoju gminy wynikają ze wskazanych możliwości i problemów rozwoju gminy jak również z kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Rozwój rejonu powinien polegać na pełnym zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnej, przy jednoczesnym zrównoważonym zagospodarowywaniu terenów.

Jako wiodące cele rozwoju gminy można przyjąć:

- **wzrost aktywizacji gospodarczej gminy poprzez:**
 - rozwój małych zakładów produkcyjnych, rozwój lokalnego rynku pracy,
 - rozwój funkcji rekreacyjno - wypoczynkowych i ich obsługi , promocję gminy (jej możliwości, szans rozwoju),
- **poprawa jakości życia mieszkańców poprzez:**
 - wzrost podaży miejsc pracy, poprawę warunków zamieszkania,
 - zapewnienie odpowiedniego standardu usług,
- **ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez:**
 - zachowanie i wspomaganie istniejących wartości (walorów) środowiska przyrodniczego,
 - utrzymanie i rewaloryzacja zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego,
 - wprowadzenie zalesień i zadrzewień,
 - racjonalne wykorzystanie surowców mineralnych z jednoczesną rekultywacją terenów poeksploatacyjnych,
- **rozwój i usprawnienie systemów komunikacji i infrastruktury technicznej poprzez:**
 - poprawę oraz podniesienie stanu technicznego i parametrów użytkowych systemu dróg i ulic,
 - wyznaczenie i realizacja tras i ścieżek rowerowych,
 - stworzenie kompleksowych systemów gospodarki wodno-ściekowej,
 - realizację programu gazyfikacji gminy,
- **kształtowanie ładu przestrzennego poprzez:**
 - uporządkowanie zabudowy jednostek osadniczych,
 - wyeliminowanie konfliktów wynikających z różnych sposobów użytkowania terenów.

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Struktura funkcjonalno - przestrzenna

W strukturze wewnętrznej gminy, po uwzględnieniu lokalnych różnicowań przestrzennych, wynikających z uwarunkowań przyrodniczych, społeczno -

- ekonomicznych i techniczno-infrastrukturalnych, predyspozycji funkcjonalnych oraz roli obszaru w rozwoju gospodarczym gminy, wyodrębniono strefy funkcjonalno - przestrzenne:

- **Strefy A - rozwoju funkcji osadniczo - usługowych i produkcyjnych,**

w oparciu o położenie przy drodze krajowej nr 7, przy równoczesnym wykorzystaniu ich położenia w bezpośrednim sąsiedztwie węzłów komunikujących obszar gminy z tą drogą:

A 1 - w Kroczewie,

A 2 - w Załuskach,

A 3 - w Przyborowicach Górnych,

A 4 - w Szczytnie.

- **Strefa B - rozwoju rolnictwa,** w oparciu o tereny o najwyższym (w skali gminy) potencjale rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- **Strefa C - rozwoju funkcji leśno - rolnych i rekreacyjno - wypoczynkowych,** w oparciu o tereny charakteryzujące się mniej korzystnymi uwarunkowaniami glebowymi rolniczej przestrzeni produkcyjnej ale posiadające duże walory przyrodniczo - krajobrazowe,
- **Strefa D - potencjalnego rozwoju różnych funkcji** - w oparciu o, będące w posiadaniu Skarbu Państwa, tereny o korzystnym położeniu w stosunku do drogi nr 7 i aglomeracji warszawskiej oraz o dobrych uwarunkowaniach dla produkcji rolnej.

2. Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego w strefach funkcjonalno - przestrzennych

Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego i główne działania w wydzielonych strefach przedstawiają się następująco:

Strefy A (A1 do A4) - rozwoju funkcji osadniczo - usługowych i produkcyjnych -

- tworzenie warunków dla aktywizacji gospodarczej w oparciu o korzystne położenie w układzie komunikacyjnym oraz ukierunkowanie, istniejących już, tendencji rozwojowych,

Główne kierunki działań, zmierzające do realizacji celów na tych obszarach:

- przygotowanie oferty terenów - ukierunkowanie gospodarki gruntami na tworzenie zasobów komunalnych z przeznaczeniem na poszczególne funkcje,
- intensyfikacja użytkowania terenów przy równoczesnym likwidowaniu konfliktów funkcjonalno - przestrzennych,
- wykorzystanie urbanistycznych i budowlanych środków ochrony przed hałasem (i zanieczyszczeniami) takich jak:: zieleń izolacyjna, ekrany i przegrody akustyczne oraz dźwiękochłonne elewacje w związku z modernizacją drogi nr 7 (przewidywany 2,5 - krotny wzrost natężenia ruchu do 2015 roku),

- tworzenie warunków dla lokalizacji zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego oraz punktów zbytu surowców rolnych (magazyny, przechowalnie itp.),
- optymalne wykorzystanie walorów agrotechnicznych dla rozwoju produkcji rolnej,
- wprowadzanie zadrzewień przydrożnych i śródpolnych celem utrzymania i poprawy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- rozwój zorganizowanej bazy ogólnodostępnej dla obsługi ruchu turystyczno -
 - rekreacyjno - wypoczynkowego,
- przygotowanie i realizacja systemów infrastruktury technicznej (przede wszystkim wodociągów i kanalizacji) zapewniającej odpowiedni standard terenów już zainwestowanych, jak i przewidzianych do zabudowy,
- podjęcie prac dokumentacyjnych w rejonie prognostycznym dla piasków, w celu wykorzystania kruszywa dla potrzeb lokalnego budownictwa i drogownictwa.

Strefa B - rozwoju funkcji rolniczych - optymalizacja zagospodarowania

przestrzennego obszaru dla jego wykorzystania na te cele.

Główne kierunki działań w tej strefie:

- utrzymanie dotychczasowych form rolniczego zagospodarowania,
- rozwój kierunków produkcji rolnej z uwzględnieniem istniejących specjalizacji i tradycji upraw,
- tworzenie warunków do wprowadzania funkcji uzupełniających względem rolnictwa - drobne zakłady usługowe i przetwórcze, agroturystyka.
- wprowadzanie zalesień na gruntach o najniższych wartościach jakościowych i mało przydatnych dla produkcji rolnej,
- wprowadzanie zadrzewień przydrożnych i śródpolnych dla utrzymania i poprawy warunków agroekologicznych
- ochrona wód powierzchniowych (i gruntowych) przed zanieczyszczeniem związkami będącymi efektem intensywnego użytkowania terenu jako podstawowy warunek racjonalnego rozwoju tego rejonu w zakresie funkcji ochronnej i gospodarczej,
- zwiększenie walorów przyrodniczych terenu oraz lokalna poprawa stosunków anemometrycznych poprzez wprowadzanie zalesień. W pierwszej kolejności należy przeznaczyć na ten cel grunty piaszczyste niskich klas bonitacyjnych, położone w partiach wododziałowych,
- ochrona gruntów o najwyższych klasach bonitacyjnych (powyżej klasy IV) przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze poprzez ograniczanie rozpraszania zabudowy,
- zapewnienie optymalnych warunków dla funkcjonowania przyrody poprzez utrzymanie istniejących ciągów ekologicznych stanowiących lokalne ostoje faunistyczne,
- prowadzenie działalności gospodarczej zgodnie z zasadami gospodarowania w obrębie O.Ch.K z wyłączeniem działalności mogącej stanowić zagrożenie dla walorów przyrodniczo-krajobrazowych (mogącej pogorszyć stan środowiska),

- rozbudowa systemów infrastruktury technicznej w celu podniesienia standardu terenów zainwestowanych oraz zapewnienia odpowiedniego wyposażenia infrastrukturalnego terenów preferowanych do zabudowy,

Strefa C - rozwoju funkcji leśno - rolnych i rekreacyjno - wypoczynkowych -

- wykorzystanie walorów krajobrazowo - przyrodniczych do rozwoju funkcji rekreacyjno - wypoczynkowych, przy zachowaniu funkcji rolniczej i leśnej obszaru.

Główne kierunki działań w tej strefie:

- szczególna ochrona walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla zwiększenia atrakcyjności rekreacyjnej obszaru,
- rozwojowi turystyki na obszarach cennych przyrodniczo i krajobrazowo, tj. dla których ustanowiono ograniczenia funkcji gospodarczych, powinno towarzyszyć zagospodarowanie przestrzenne nie powodujące przekroczenia naturalnej chłonności terenów,
- przygotowanie terenów preferowanych do zagospodarowania rekreacyjnego (realizacja inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, promocja walorów),
- ograniczenie lokalizacji inwestycji szkodliwych dla środowiska lub mogących pogorszyć jego stan,
- zalesianie gleb najslabszych jakościowo,
- optymalne wykorzystanie walorów agrotechnicznych dla rozwoju produkcji rolnej,
- preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego i produkcji "zdrowej żywności",
- tworzenie warunków (podnoszenie standardu wyposażenia mieszkań, promocja) dla rozwoju agroturystyki,
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej na terenach o najwyższych wartościach bonitacyjnych gleb, ograniczanie do minimum przeznaczania tych terenów na cele nierolnicze oraz rozpraszania zabudowy rolniczej i nierolniczej,

Strefa D - potencjalnego rozwoju różnych funkcji - wykorzystanie uwarunkowań obszaru strefy dla potrzeb rozwoju różnych funkcji (do określenia w zależności od koniunktury i możliwości realizacji).

Główne kierunki działań w tej strefie:

- w przypadku funkcji rolnej obszaru - ustalenia jak dla strefy B,
- w sytuacji rozwoju funkcji nierolniczych - ustalenia analogiczne jak dla stref A,
- tworzenie warunków dla lokalizacji zakładów otoczenia rolnictwa (punkty zbytu, magazyny, przechowalnie),
- wzmocnienie systemu ekologicznego, przeciwdziałanie degradacji gleb oraz poprawa warunków agroklimatycznych poprzez tworzenie ciągów zieleni śródpolnej i przydrożnej,
- racjonalny rozwój obszaru (w zakresie funkcji innych niż rolnicza) realizowany w formach i technologiach nie stanowiących zagrożeń dla środowiska -
 - ograniczenie lokalizacji inwestycji szkodliwych dla środowiska lub mogących pogorszyć jego stan.

3. Ustalenia w zakresie zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy

3.1. Obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych

Środowisko przyrodnicze

- Obszar Chronionego Krajobrazu - Krysko-Joniecki i Naruszewski zajmuje łącznie ca 3345 ha co stanowi 30% ogólnej powierzchni gminy. Zasady gospodarowania na tym terenie określa Rozporządzenie Wojewody Ciechanowskiego nr 8/98 z dnia 28.05.98 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu. Z punktu widzenia rozwoju zagospodarowania przestrzennego szczególnie ważne są obowiązujące na tych obszarach następujące nakazy:

wstrzymać lokalizację nowych i rozbudowę starych obiektów uciążliwych dla otoczenia i powodujących dewastację środowiska - gleby, wody, powietrza i roślinności,

zabudowa i urządzenia komunikacyjne i techniczne winny być zharmonizowane z otaczającym krajobrazem, cechować się estetycznym wyglądem a budownictwo nawiązywać architektonicznie do lokalnych tradycji budowlanych,

zachować i pomnażać zasoby zieleni wysokiej w obrębie zabudowy mieszkaniowej, na terenie i wokół zakładów, wzdłuż szlaków komunikacyjnych i wodnych,

ograniczyć do minimum przekształcanie powierzchni ziemi w wyniku eksploatacji surowców mineralnych takich jak: piaski, żwiry, gliny, pospółki, torf, kreda do ilości zabezpieczających niezbędne potrzeby gospodarcze rejonu czy województwa,

- użytki ekologiczne położone na gruntach wsi:

Kroczewo - oddział leśny 432b o powierzchni 0,26 ha

Niepiekła - oddział leśny 430i o powierzchni 1,72 ha,

Złotopolice - oddział leśny 434g,h o powierzchni 2,77 ha,

ustanowione Rozporządzeniem Wojewody Ciechanowskiego nr 14/96 z dnia 30 października 1996 roku (Dz. Urzędowy Woj. Ciechanowskiego nr 30 z dnia 12 listopada 1996 r., poz. 109),

- o parki:

pałacowy we wsi Zdunowo o pow. 3,0 ha wraz z aleją dojazdową

dworskie w miejscowościach: - Kamienica - pow. 1,2 ha,

Kroczewo - pow. 12 ha,

Szczytno - pow. 0,6 ha,

Załuski - pow. 1,2 ha.

wpisane do rejestru zabytków chronione są mocą ustawy z dnia 15.02.1962 roku

o ochronie dóbr kultury i muzeach (Dz.U. Nr 10, poz. 48 z późniejszymi zmianami),

- pomniki przyrody:
 - 4 egz. dębu szypułkowego, 2 jesiony wyniosłe, modrzew europejski, wiąz szypułkowy, topola i lipa drobnolistna na terenie parku w Zdunowie,
 - aleja lipowa złożona ze 140 sztuk lip drobnolistnych - aleja dojazdowa do parku w Zdunowie,
 - sosna pospolita na gruntach wsi Naborowiec,
 - 4 egz. dębu szypułkowego i buk pospolity na gruntach wsi Wrońska Stara,
 - drzewostan bukowy o pow. 0,15 ha stanowiący część wydzielienia 441 c w Leśnictwie Załuski,
 - dąb szypułkowy przy kościele w Kroczewie,
- lasy ochronne położone w południowo-zachodniej części gminy, na terenie Nadleśnictwa Płońsk, Leśnictwa Załuski w oddziale 438 i 439. Uznane zostały za lasy ochronne Zarządzeniem nr 183 Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 03.08.1995 roku z uwagi na obecność cennych drzewostanów nasiennych. Stanowią one fragment Uroczyska Złotopolice, dla którego były podejmowane działania w celu objęcia obszaru o powierzchni ca 52 ha ochroną rezerwatową
- grunty rolne szczególnie wysokich klas bonitacyjnych, chronione na podstawie ustawy z dnia 16.12.1994 r. (z późniejszymi zmianami) o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Wartości kulturowe

Obiekty chronione mocą ustawy z dnia 15.02.1962 roku o ochronie dóbr kultury i muzeach (Dz. U. Nr 10, poz. 48, z późniejszymi zmianami) i pozostające pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Miejscowość	Funkcja	Nr rej.	Okres powstania
Kamienica	park podworski	164/76	XIX w.
Kroczewo	kościół paraf. p.w. Matki Boskiej Bolesnej z otocz, o prom. 50 m	28/76-58/58 WA	XV w.
Kroczewo	park podworski krajobrazowy	219/80	XIX w.
Szczytno	dworek drewniany, przyległy drzewostan	119/76-701/62 WA	XVIII-XIX w.
Szczytno	park podworski	271/80	XX w.
Załuski	park podworski, aleja dojazdowa	220/80	XIX w.

Miejscowość	Funkcja	Nr rej.	Okres powstania
Zdunowo	zespół podworski: dwór murowany park krajobrazowy aleja lipowa	221/80	ok. 191 Or. XIX w.

• Parki zabytkowe

Miejscowość	Rodzaj parku	Okres powst.	Nr rej. zabytków
Kamienica	podworski	XIX w.	164/76
Kroczewo	podworski	XIX w.	28/76-58/58 WA
Naborowiec	podworski	pozostałości	
Naborowo	podworski	pozostałości	
Nowe Wrońska	podworski	pozostałości	
Olszyny	podworski	pozostałości	
Przyborowice Dolne	podworski	pozostałości	
Szczytno	podworski	Pocz. XX w.	271/80
Załuski	podworski	XIX w.	220/80
Złotopolice	podworski	pozostałości	
Zdunowo	podworski	XIX w.	221/80

• Cmentarze

Miejscowość	wyznanie	rok budowy najstarszego nagrobka
Kamienica	rzym. -kat. (przykościelny)	funkcjonował XIV-XIX w.
Kamienica	rzym.-kat.	1854
Kroczewo	rzym.-kat. (przykościelny)	funkcjonował XIV-XIX w.
Kroczewo	rzym.-kat.	1852

Do objęcia ochroną wskazuje się:

- Kamienicę, Kroczewo, Słotwin i Szczytno jako miejscowości o dobrze zachowanych historycznych układach przestrzennych. Działania inwestycyjne w tych miejscowościach nie mogą zmieniać ich układów komunikacyjnych oraz charakteru zabudowy.
- pozostałości po dawnych założeniach dworskich, które należy objąć ochroną dla zachowania tych jedynych już reliktyw dawnej własności szlacheckiej (ziemiańskiej) oraz formy osadnictwa i gospodarki rolnej. Ich usytuowanie w powiązaniu z terenami atrakcyjnymi krajobrazowo i przyrodniczo, czy po prostu z terenami wsi, daje możliwość ich adaptacji, rewaloryzacji na cele usługowe i wypoczynkowe czy mieszkaniowe. Należy dążyć

do zagospodarowania tych obiektów, nawet w sytuacji dużego stopnia ich zniszczenia, począwszy od ratowania resztek zabudowy i zieleni parkowej. Działania te wydają się możliwe jedynie w przypadku pozyskania dla tych obiektów (po odpowiedniej akcji promocyjnej i uregulowaniach prawnych) nowych gospodarzy, którzy będą w stanie sprostać sporym wymaganiom finansowym dla ich prawidłowego zagospodarowania.

- związane z historią rejonu cmentarze w Kamienicy i Kroczewie oraz figurki i krzyże przydrożne, często oznaczające miejsca dawnych mogił (nie można zatem zmieniać ich usytuowania) wymagają dbania i ochrony,

Poza tym zaleca się:

- uzupełnienie rozpoznania archeologicznego gminy metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski - przebadany jest jedynie skrawek obszaru gminy,
- kontynuację rozplanowania przestrzennego poszczególnych miejscowości winna uwzględniać ciągłość w kształtowaniu charakterystycznych dla nich parcelacji,
- nowa zabudowa wiejska winna nawiązywać swym rozplanowaniem, skalą materiałem i detalem do istniejącej w rejonie starej, tradycyjnej zabudowy. Tę zaś zabudowę należy adaptować na cele kulturowe, rekreacyjne, letniskowe czy usługowe. Nowa zabudowa mieszkaniowa winna być ograniczona do parterowej z poddaszem użytkowym.

3.2. Lokalne wartości środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe Lokalne

wartości środowiska:

- doliny, obniżenia i zagłębienia bezodpływowe stanowiące ekosystemy 0 bogatych i zróżnicowanych zbiorowiskach roślinnych, pełniące funkcje ciągów naturalnych powiązań przyrodniczych oraz układów wentylacyjnych 1 odwadniających.

Ważnym ogniwem w systemie powiązań przyrodniczych gminy jest dolina rzeki Naruszewki oraz kompleksy leśne, których funkcjonowanie umożliwia:

rozprzestrzenianie się gatunków,

migracje faunistyczne,

powiązanie ekologiczne obiektów przyrodniczych w skali regionalnej (powiązanie z doliną rzeki Wkry, stanowiącej - wg koncepcji ECONET - PL -

- korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym).

- tereny leśne, grupy i ciągi zadrzewień stanowiące rejony swobodnej, niewymuszonej migracji faunistycznej. Większe powierzchnie leśne występują w rejonie wsi Wrona Stara - Smulska, Załuski i Złotopolice (z drzewostanem w klasie wieku powyżej 80 lat).

Szczególną rolę w kształtowaniu warunków środowiska przyrodniczego (regulacja stosunków wodnych, termicznych i wietrznych, wspieranie i stymulowanie funkcji innych ekosystemów) oraz w podnoszeniu walorów krajobrazowych gminy pełnią lasy na siedliskach wilgotnych.

- złoża kopalin:
 - złóże kruszywa naturalnego „Przyborowice Górne”,
 - rejon prognostyczny dla piasków w rejonie miejscowości gminnej o zasobach szacunkowych w wysokości ca 500 tys. ton,
- wody podziemne wysokiej jakości w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych(w utworach trzeciorzędowych) „Subniecka warszawska”.
- rozległe obszary o korzystnych warunkach środowiska przyrodniczego sprzyjające rozwojowi rolnictwa (zwarte przestrzenie płyty gleb dobrych jakościowo, zwłaszcza w zachodniej części gminy w rejonie wsi: Słotwin, Stróżewo, Sadowiec, Zdunowo, Kamienica oraz w części północnej - Szczytno, Proboszczewice).

Zagrożenia środowiska:

- zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego związane z istnieniem nielicznych źródeł emisji zorganizowanej (pyłów i związków toksycznych) oraz niezorganizowanej (odorów) mają jedynie lokalny zasięg i nie stanowią dużego zagrożenia dla środowiska (poza sytuacjami awaryjnymi),
- hałas komunikacyjny oraz emisja spalin od środków transportu koncentruje się w sąsiedztwie ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, głównie wzdłuż drogi krajowej nr 7 Warszawa - Gdańsk oraz drogi wojewódzkiej nr 571. Z modernizacją drogi nr 7 wiąże się realizacja węzłów i skrzyżowań dwupoziomowych w rejonie miejscowości: Kroczewo, Załuski, Michałówek, Przyborowice Górne i Szczytno, wokół których nastąpi pogorszenie warunków aerosanitarnych.

W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania hałasu komunikacyjnego konieczne jest podjęcie działań poprzez m.in.: wykorzystanie urbanistycznych i budowlanych środków ochrony przed hałasem (i zanieczyszczeniami) takich jak: zadrzewienia i zakrzaczenia, ekrany i przegrody akustyczne, dźwiękochłonne elewacje i szyby w budownictwie chronionym.

- podwyższone promieniowanie elektromagnetyczne w sąsiedztwie napowietrznej linii przesyłowej wysokiego napięcia 110 kV przebiegającej na długości ca 4,5 km przez obszary wsi Wrońska i Karolinowo,
- degradacja terenu związana z antropogenicznymi formami terenu, do których należą wyrobiska po eksploatacji surowców budowlanych. Proces rekultywacji w.w. terenów powinien rozpocząć się już w początkowej fazie eksploatacji surowca zgodnie z wymogami ochrony. Rekultywacji podlegają również wyrobiska powstałe w wyniku wykorzystania surowców na potrzeby lokalne. Preferowany jest leśny kierunek rekultywacji, a w przypadku złóż zawodnionych wodno-leśny.
- okresowy deficyt wód powierzchniowych dla potrzeb rolnictwa. Istnieją potencjalne możliwości poprawy bilansu wodnego głównie poprzez wykorzystanie dla potrzeb małej retencji naturalnych zbiorników w rejonie wsi: Szczytno, Smulka, Stróżewo, Sadowiec, Zdunowo, Wojny, Sobole, Gostolin i Kroczewo.

- sytuacje awaryjne związane z funkcjonowaniem obiektów mogących pogorszyć stan środowiska do których należąm.in.:
 - stacje paliw płynnych w Załuskach,
 - przesyłowa sieć gazowa wysokiego ciśnienia (dwa gazociągi DN 500 6,4 MPa relacji Rembelszczyzna - Włocławek) przebiegająca przez tereny wsi: Szczytniki, Szczytno, Wrońska, Przyborowice Górne i Karolinowo na długości ca 8,8 km (w perspektywie realizacja gazociągu wysokiego ciśnienia od istniejących gazociągów w Przyborowicach Górnych w kierunku Zakroczymia,
 - ropociąg w południowej części gminy (teren wsi Sadowiec, Naborowo, Naborowiec, Zdunowo, Niepiekła i Wojny).

3.3. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

- W rozwoju społeczno-gospodarczym i przestrzennym gminy Załuski rolnictwo pełnić będzie funkcję wiodącą. Tereny użytkowane rolniczo zajmują obecnie ok. 81% powierzchni gminy (9,0 tys. ha).
- Tereny użytkowane rolniczo o wysokiej wartości produkcyjnej powinny pozostać w użytkowaniu rolniczym i tylko w ograniczonym zakresie mogą być przeznaczane pod zabudowę nierolniczą (jedynie położone w bezpośrednim zapleczu terenów zabudowanych). Zasada ta dotyczy przede wszystkim obszarów gleb chronionych (zaliczanych do II - IV kl. bonitacyjnej), które zajmują 7 670ha tj. ok. 85% ogółu użytków rolnych gminy. Gruntami rolnymi (zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych) pozostają również grunty zagospodarowane obiektami związanymi bezpośrednio z produkcją rolniczą (m.in. zagrody, urządzenia melioracji, zaopatrzenia w wodę oraz utylizacji ścieków i odpadów dla potrzeb rolnictwa i mieszkańców wsi) oraz przetwórstwa rolno - spożywczego. Taki sposób zagospodarowania nie wymaga zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze.
- Przewiduje się zmniejszenie ogólnej powierzchni użytków rolnych, co wynikać będzie z zalesienia gruntów najniższej jakościowo oraz wzrostu powierzchni terenów zabudowanych. Łączna powierzchnia terenów mało przydatnych dla produkcji rolnej (głównie kl.VI i Viz), którą można przeznaczyć do zalesienia wynosi ok. 250ha. Największe obszary terenów potencjalnych zalesień nowych i uzupełniających skupione są w północnej (Karolinowo, Wrońska, Szczytno) i zachodniej (Olszyny Nowe) części gminy. Na pozostałym obszarze gminy, gdzie dominują gleby dobre jakościowo i występuje bardzo niska lesistość, wskazane jest wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i przydrożnych jako czynnika korzystnie wpływającego na stosunki hydrologiczne i mikroklimatyczne jak również przeciwdziałającego degradacji gleb.
- Przemiany w strukturze rolnictwa gminy dotyczyć będą wzrostu przeciętnego obszaru użytków rolnych indywidualnego gospodarstwa rolnego, przy jednoczesnym spadku ogólnej liczby gospodarstw. Zapotrzebowanie na nowe tereny pod zagospodarowanie rolnicze (zagrody) będzie ograniczone i wynikać będzie ze zmiany lokalizacji istniejących siedlisk rolniczych lub w sporadycznych przypadkach z powstawania nowych gospodarstw na bazie gospodarstw likwidowanych. Zabudowa mieszkaniowa i częściowo gospodarcza zanikających gospodarstw może być wykorzystana na inne cele niż rolnicze (funkcja mieszkaniowa nierolnicza, letniskowa , usługowa itp.)

^H Pod zabudowę w pierwszej kolejności powinny być przeznaczane tereny o najniższej wartości produkcyjnej dla rolnictwa oraz takie które uzyskały już zgodę dotyczącą zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze.

- Na terenach gruntów rolnych i użytków zielonych możliwa jest lokalizacja urządzeń i obiektów budowlanych związanych bezpośrednio z infrastrukturą techniczną
- Możliwość poprawy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych stanowi:
 - rozwój specjalizacji gospodarstw w uprawach warzyw gruntowych i owoców a także zbóż konsumpcyjnych i paszowych oraz roślin przemysłowych,
 - tworzenie infrastruktury zapewniającej obrót surowcami rolnymi (np. przechowalnie, magazyny),
 - aktywizacja obszarów wiejskich poprzez rozwój funkcji dodatkowych względem rolnictwa - małe zakłady przetwórstwa rolno - spożywczego, usługi,

3.4. Obszary zabudowane

- największe skupiska zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, produkcyjnej i zagrodowej występują w miejscowościach: Kroczewo, Wrońska, Załuski i Kamienica ,
- większe tereny usługowe i produkcyjno-usługowe występują w ośrodku gminnym oraz w miejscowościach: Kroczewo, Załuski i Szczytno.
- największy ruch budowlany panuje w miejscowościach: Kroczewo, Załuski i Strużewo,
- w istniejących obiektach o funkcji mieszkaniowej lub zagrodowej przewiduje się możliwość modernizacji, rozbudowy oraz lokalizacji funkcji usługowych nieuciążliwych dla środowiska a niezbędnych dla obsługi ludności.
- przewiduje się utrzymanie i poprawę standardów techniczno-użytkowych istniejącego zainwestowania, a w szczególności:
 - podnoszenie standardów, racjonalizację intensywności zabudowy i zagospodarowania osiedli mieszkaniowych i terenów o funkcjach usługowo - produkcyjnych wraz z ich technicznym wyposażeniem,
 - zachowanie warunków ochrony przyrodniczo - kulturowej, uwzględnianie charakteru układu urbanistycznego i zabudowy zabytkowej przy wymianie obiektów, lokalizacji nowych i wprowadzaniu różnych form zagospodarowania terenu,
 - wprowadzanie zieleni w rejonach szczególnego jej niedostatku, przede wszystkim wokół obiektów usługowych na większych działkach, produkcyjnych i funkcjach uciążliwych,
 - w przypadku lokalizacji działalności usługowo - produkcyjnych ustala się zasadę, że uciążliwość zawiera się w granicach działki.

3.5. Obszary przeznaczone pod zabudowę

- na rysunku studium wskazano tereny pod zabudowę, określające możliwe kierunki rozwoju przestrzennego poszczególnych jednostek osadniczych. W zależności od pełnionej funkcji i przewidywanego zagospodarowania wskazano tereny zabudowy:
 - mieszkańcwo - usługowej przewidywane dla realizacji głównie zabudowy mieszkaniowej z możliwością lokalizacji urządzeń usługowych i drobnych zakładów produkcyjnych nieuciążliwych dla środowiska a niezbędnych dla obsługi ludności,
 - produkcyjno - usługowej - przeznaczone pod lokalizację bądź rozbudowę zakładów produkcyjnych, składów i magazynów oraz urządzeń infrastruktury technicznej i innych obiektów obsługi ludności i rolnictwa, wymagających przed lokalizacją pozytywnej opinii sanitarnej lub oceny oddziaływania na środowisko. W uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest lokalizowanie funkcji mieszkaniowej dla właścicieli obiektów działalności gospodarczej,
 - usługowej - z przeznaczeniem na realizację urządzeń usługowych, obsługi komunikacji drogowej i drobnych zakładów produkcyjnych nieuciążliwych dla środowiska. Dopuszcza się w tych terenach, jako towarzyszącą funkcję mieszkaniową
 - rekreacyjno - wypoczynkowej - wskazane pod lokalizację głównie obiektów turystycznych ogólnodostępnych, z dopuszczeniem jednak budownictwa letniskowego indywidualnego (do 30 % powierzchni terenu),
 - letniskowej - przewidywane dla realizacji głównie indywidualnego budownictwa letniskowego z możliwością lokalizacji obiektów turystycznych ogólnodostępnych,
- studium dopuszcza przeznaczanie pod zabudowę innych, poza wyżej wskazanymi, terenów, pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym i niesprzeczności z uwarunkowaniami przestrzennymi,
- we wszystkich jednostkach osadniczych przewiduje się realizację zabudowy mieszkaniowej lub mieszkaniowo - usługowej na wolnych działkach w ciągach istniejącej zabudowy o analogicznej funkcji,
- uzupełnianie i kontynuacja rozplanowania przestrzennego zabudowy może następować pod warunkiem zachowania istniejącej linii zabudowy, charakteru i gabarytów sąsiedniej zabudowy, z uwzględnieniem występowania obiektów chronionych i dostosowania do skali tradycyjnego budownictwa ,
- pod zabudowę przeznacza się obszary nie zainwestowane, a przeznaczone do zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego opracowanych po 1 stycznia 1995r.,
- w pierwszej kolejności pod zabudowę przeznaczane będą tereny, które objęte zostały miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i w stosunku, do których zostały przeprowadzone czynności formalne związane ze zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne,

- zagospodarowanie rekreacyjne w postaci indywidualnego budownictwa letniskowego może być realizowane na terenach o glebach słabych jakościowo i wyposażonych w niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej (energia elektryczna, wodociąg sieciowy, utylizacja ścieków),
- zabudowa na terenach wyznaczonych w studium może być realizowana indywidualnie lub w sposób zorganizowany,
- realizacja zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej może odbywać się w ramach wyznaczonych terenów mieszkaniowo-usługowych, w pierwszej kolejności stanowiących własność gminy.

3.6. Kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej

Komunikacja

W pierwszym etapie:

- modernizacja drogi krajowej nr 7 Gdańsk - Warszawa, polegająca na przystosowaniu jej do prowadzenia ruchu ekspresowego:
 - budowa węzłów drogowych w Przyborowicach Górnych, Załuskach, Kroczewie i modernizacja węzła w Szczytnie.
 - budowa obiektów mostowych, umożliwiających bezkolizyjne przekraczanie drogi nr 7 w Szczytnikach, Michałowku, Niepiekłach i Kroczewie.
 - uzupełnienie ciągów dróg zbiorczych, łączących tereny przyległe do drogi nr 7 z węzłami drogowymi
 - rozbudowa funkcji usługowo- turystycznej w wyznaczonych miejscach obsługi podróżnych przy drodze nr 7.
- modernizacja i sukcesywna poprawa jakości i stanu technicznego pozostałych głównych dróg na terenie gminy - drogi wojewódzkiej nr 571 Naruszewo -
 - Nasielsk oraz dróg powiatowych:
 - 7794 Kamienica - Olszyny - Przyborowice,
 - 7795 Załuski - Zdunowo - Kamienica,
 - 7796 Załuski - Koryciska - Wrona Stara,
 - 07798 Kroczewo - Wilamy - Koryciska,
 stanowiących ważne elementy układu komunikacyjnego gminy.

W drugim etapie:

- modernizacja i sukcesywna poprawa jakości i stanu technicznego drogi wojewódzkiej, dróg powiatowych i gminnych, w szczególności dróg gminnych w środkowym i południowym rejonie gminy, w obszarze o dużych walorach rolniczych.
- urządzenie ulic wiejskich - realizacja chodników i miejsc parkingowych w rejonie obiektów usługowych.
- realizacja ścieżek i tras rowerowych na kierunkach szczególnie intensywnie wykorzystywanych przez rowerzystów oraz w celu powiązań z terenami atrakcyjnymi krajobrazowo i turystycznie.

Scieżki rowerowe mogą być prowadzone w pobliżu dróg powiatowych nr:

07793 Trębki - Naruszewo,

7795 Załuski - Kamienica,

7796 Załuski - Wrona Stara,

07798 Kroczewo - Koryciska,

oraz dróg gminnych i lokalnych w relacjach:

- Zdunowo - Olszyny - Szczytno - Wrońska,

- Koryciska - Smulska,

- Zdunowo - Niepiekła i Zdunowo - Gostolin - Złotopolice.

- promocja i rozszerzenie funkcji lotniska Kroczewo - Złotopolice zmierzające do gospodarczego wykorzystania samego obiektu jak i terenów sąsiadujących.

Gazownictwo, energetyka i telekomunikacja

- pierwszym etapem działań zmierzających do gazyfikacji gminy będzie opracowanie koncepcji programowej, która umożliwi przyjęcie najbardziej optymalnych pod względem technicznym i ekonomicznym rozwiązań, następnie sporządzenie w oparciu o koncepcję dokumentacji technicznej, a później realizacja stacji redukcyjno-pomiarowych I-go stopnia, które mogą być zlokalizowane w rejonie miejscowości: Szczytno, ewentualnie Załuski lub Kroczewo, po wybudowaniu gazociągu wysokociśnieniowego od Przyborowie Górnych (od istniejącego gazociągu przesyłowego 2 x DN 500 Rembelszczyzna - Włocławek) w kierunku Zakroczymia.
- drugim etapem gazyfikacji będzie realizacja rozdzielczej sieci gazowej średniego ciśnienia do odbiorców, zgodnie z opracowaną wcześniej koncepcją. W pierwszej kolejności budowa sieci będzie realizowana w miejscowościach dużych o zwartej zabudowie: Szczytno, Załuski, Kroczewo, Niepiekła, Zdunowo, Stróżewo.
- w zakresie systemu energetycznego działania Rejonu Energetycznego w Płońsku muszą być skupione na modernizacji i rozbudowie sieci średnich i niskich napięć (w tym kablowych) oraz rozwoju systemu stacji transformatorowych 15/0,4 kV w celu zaspokojenia wzrastającego zapotrzebowania na energię elektryczną podniesienia niezawodności systemu i ograniczenia spadków napięć.
- w zakresie telekomunikacji realizowane muszą być działania zapewniające wzrost dostępności telefonów dla mieszkańców gminy m.in. poprzez dalszy rozwój sieci, rozwój radiowego systemu dostępu abonenckiego na terenach bez sieci telekomunikacyjnej (zabudowa rozproszona, kolonijna) na bazie automatycznych centrali telefonicznych.

Zaopatrzenie w wodę

- Zakłada się wyrównanie standardów obsługi w zakresie zaopatrzenia w wodę poprzez rozbudowę istniejących systemów wodociągowych:
 - na obszarach pozbawionych sieci wodociągowej (w pierwszej kolejności w miejscowości gminnej) oraz tam, gdzie standard obsługi jest niepełny (awaryjność zasilania w wodę, niskie ciśnienie),

- w miarę identyfikowania potrzeb na terenach przeznaczonych do zabudowy i wyznaczonych w „Studium”, w tym na terenach preferowanych do zainwestowania rekreacyjno-wypoczynkowego.
- W przypadku znacznego wzrostu zapotrzebowania na wodę istnieje możliwość budowy nowego ujęcia wody wraz ze stacją wodociągową w rejonie o największych w skali gminy zasobach wód podziemnych (np. Niepiekła -
- Wojny, Kamienica - Złotopolice).
- Pojedyncze gospodarstwa rolne, do których doprowadzenie sieci wodociągowej jest ekonomicznie nieuzasadnione powinny posiadać lokalne ujęcia wód podziemnych. Wody powierzchniowe mogą być wykorzystywane jedynie dla potrzeb rolnictwa oraz gospodarczych.

Gospodarka ściekowa

- Przewiduje się etapową realizację programu z zakresu gospodarki ściekowej. W I kolejności zakłada się budowę oczyszczalni gminnej na gruntach miejscowości Załuski, oczyszczającej ścieki dopływające siecią kanalizacyjną z terenu wsi Załuski oraz wsi położonych w jej bezpośrednim sąsiedztwie (Michałówek, Olszyny Stare, sadowiec, Zduńowo, Stróżewo), jak również dowożonych z nieskanalizowanych obszarów gminy. Zakłada się wyposażenie oczyszczalni ścieków w linię technologiczną do przeróbki i unieszkodliwiania osadów ściekowych.
- W II etapie obsługę południowej części gminy przejmie lokalna oczyszczalnia ścieków w Kroczewie. Istnieje możliwość objęcia zbiorowym odprowadzeniem ścieków kolejnych wsi: Gostolin, Złotopolice.
- Na terenach nie przewidzianych do objęcia zorganizowanym systemem kanalizacji sanitarnej niezbędne jest uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez:

egzekwowanie odprowadzania ścieków	do szczelnych	zbiorników
bezodpływowych, a następnie ich wywóz do	punktu zlewnego	najbliższej,
wysokosprawnej oczyszczalni ścieków,		
realizację indywidualnych, przydomowych	oczyszczalni w	przypadku
korzystnych warunków gruntowo-wodnych.		

Gospodarka odpadami

- Docelowo cały obszar gminy powinien być objęty recyklingiem oraz zorganizowanym wywozem odpadów komunalnych na projektowane gminne składowisko odpadów. W przypadku uzyskania pozytywnej opinii hydrogeologicznej zakłada się budowę spełniającego wymogi ochrony środowiska wysypiska na gruntach wsi Karolinowo (alternatywnie -
- z wykorzystaniem wyrobisk poeksploatacyjnych - w rejonie miejscowości gminnej).
- Unieszkodliwianie i zagospodarowywanie odpadów przemysłowych obciąża ich wytwórców. Wskazane jest wprowadzanie procesów technologicznych gwarantujących minimalizację ilości odpadów deponowanych na składowisku.

3.7. Obszary przewidywane do realizacji zadań i programów

Obecnie brak jest programów wynikających z polityki przestrzennego zagospodarowania kraju dotyczących gminy Załuski.

3.8. Tereny wskazane do objęcia sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Dla terenów wskazanych w studium pod zabudowę, wynika obowiązek opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - przepis szczególny - ustawa z dnia 16 grudnia 1994 r. (z późniejszymi zmianami) o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Obowiązku takiego nie ma w przypadku terenów, które już wcześniej uzyskały zgodę na przeznaczenie gruntów rolnych czy leśnych na inne cele.

W myśl art. 13 ust.1 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, obowiązek opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmuje również tereny, na których zamierza się realizować przedsięwzięcia o charakterze publicznym:

- finansowane z budżetu organów rządowych,
- finansowane ze środków budżetu gminy przy dofinansowaniu z budżetu organów rządowych lub w całości z budżetu gminy.